

RAZILAŞDIRILMIŞDIR:

Azərbaycan Respublikası
Maliyyə Nazirliyinin
Dövlət Sığorta Nəzarəti
Şöbəsinin Müdiri

N. Xəlilov
«09» aprel 2009-cu il

TƏSDİQ EDİRƏM:

“Paşa Sığorta” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin
İdarə Heyətinin Sədri

**Əmlakın yanğın və digər əlavə risklərdən
sığortası Qaydaları**

Ümumi anlayışlar

Əgər qaydaların məzmununda başqa cür nəzərdə tutulmayıbsa, bu Qaydalarda istifadə olunan termin və ifadələr aşağıdakı mənaları daşıyır:

Sığortalı - sığorta haqqı ödəyən, sığorta obyektinin sığorta etdirilməsində sığorta marağı olan sığorta müqaviləsinin tərəfi;

Sığortaçı - sığorta fəaliyyətini həyata keçirmək üçün müvafiq lisenziyaya malik olan, sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan sığorta hadisəsi baş verdiyi halda qanunvericiliklə və ya müqavilə ilə müəyyən olmuş qaydada sığorta ödənişini vermək öhdəliyi daşıyan sığorta müqaviləsinin tərəfi olan yerli hüquqi şəxs;

Faydalanan şəxs(lər) - sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığorta ödənişini almaq hüququ olan şəxs;

Aktuari - qanunvericiliyə uyğun olaraq iqtisadi-riyazi hesablama aparmaqla sığorta haqlarının hesablanması əsaslarını müəyyən edən, həmçinin sığorta ehtiyatlarını hesablayan mütəxəssis;

Sığorta hadisəsi - qanunvericiliyə və ya sığorta müqaviləsinə görə sığorta ödənişinin sığortalıya, sığorta olunana və ya digər faydalanan şəxslərə ödənilməsi üçün əsas olan, sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində baş verən gözlənilməz hadisə və ya yaranan hal;

Sığorta məbləği - sığortalanmış risklər üzrə sığortaçının öhdəliyinin qanunvericilik, yaxud müqavilə ilə müəyyənləşdirilmiş məbləğlə ifadə olunan son həddi;

Sığorta tələbi - sığorta hadisəsi baş verdiğdə sığortalının, sığorta olunanın və ya faydalanan şəxsin sığortaçıya öz vəzifələrini qanunvericiliyə və sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq icra etməsi barədə müraciəti;

Sığorta ödənişi - sığorta hadisəsi baş verdiğdə, qanunvericiliyə, həmçinin sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığortaçı tərəfindən ödənilən maliyyə kompensasiyası;

Sığorta obyekti - sığortalının, yaxud sığorta olunanın qanunazidd olmayan hər hansı əmlak mənafeyi;

Sığorta predmeti - sığorta müqaviləsi üzrə sığortalanan əmlak mənafelərinin aid olduğu əmək;

Sığorta marağı - Sığorta marağı sığorta hadisəsinin baş verəcəyi təqdirdə sığortalının maliyyə itkisinə məruz qalması ehtimalı ilə şərtlənən və onun sığorta obyektini sığorta etdirmək hüququnun əsaslandığı mənafedir.

Sığorta haqqı - risklərin qəbul edilməsi və ya bölgündürüləməsi müqabilində sığorta qanunvericiliyinə uyğun olaraq, sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan qaydada sığortalının sığortaçıya ödəməli olduğu pul məbləği;

Sığorta riski və ya risk - sığorta obyekti ilə bağlı itkilərin və ya zərərlərin yaranmasına səbəb olan hadisənin baş verməsi və ya halın yaranması ehtimalı, həmçinin bu ehtimala qarşı sığortaçının üzərinə götürdüyü öhdəlik;

Sığorta tarifi - sığorta haqqının hesablanması üçün aktuari hesablama əsasən müəyyən edilən faiz dərəcəsi;
Sığorta müqaviləsi - sığortalının müvafiq sığorta haqqı ödəməsi müqabilində sığorta obyektinin məruz qala biləcəyi risklərlə bağlı itkilərin, dəyən zərərin əvəzinin və ya razılışdırılan pul məbləğinin müəyyən bir hadisənin baş verməsi əsasında ödənilməsinin sığortaçı tərəfindən öhdəlik kimi götürülməsi şərtlərinin təsbit edildiyi razlaşma;

Sığorta şəhadətnaməsi - sığorta müqaviləsinin bağlanması faktını təsdiq edən, sığortaçı tərəfindən sığortalıya və (və ya) sığorta olunana verilən sənəd;

Sığortanın müddəti - sığorta risklərinin təminatda hesab olunduğu müddət;

Azadolma məbləği - Azadolma məbləği, sığorta hadisəsi nəticəsində yaranan itkilərin və ya dəyən zərərin sığorta təminatı ilə əhatə olunmayan və sığortalının üzərində qalan hissəsidir. Azadolma məbləği hər bir halda sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq müəyyən edilən sığorta ödənişi məbləğinə tətbiq olunur

Gözləmə müddəti - gözləmə müddəti, sığorta hadisəsi nəticəsində həmin müddət ərzində yaranan itkilərin sığorta təminatı ilə əhatə olunmayan və sığortalının üzərində qalan hissəsidir.

Əhəmiyyətli hallar – Sığortaçının müqavilədən imtina etmək və ya onu məzmunu dəyişdirilmiş şəkildə bağlamaq qərarına təsir göstərə bilən hallar əhəmiyyətli sayılır;

Sığortanın ərazisi – sığorta obyektiin sığortalanmış hesab olunduğu müəyyən ərazi hüdudları.

Xüsusi anlayışlar

Yanğın – müstəqil şəkildə onun yandırılması və saxlanması üçün nəzərdə tutulmuş yerlərdən kənara yayıla bilən atəşin ortaya çıxməsi. Yanğın nəticəsində yaranmamış atəşin vurduğu zərərlərə, həmçinin onların emalı və ya digər məqsədlərlə (məsələn: metalların qurudulması, bişirilməsi, hamarlanması, hisə verilməsi, oda verilməsi, isti ilə işlənməsi və ya əridilməsi üçün və s.) onların odla, isti ilə və ya digər termik təsirlə işlənməsi nəticəsində sığortalanmış əmlaka vurulmuş zərərlərə sığorta təminatı verilmir və onlar ödənilmir.

İldirim – ildirimin bilavasitə sığortalanmış əmlakı vurması.

Partlayış – qazların genişlənməyə meyli əsasında qısa müddət ərzində məhdud həcmidə iri kəmiyyətdə enerjinin sürətli gedən azadolma prosesi. Ancaq bu rezervuarın divarlarının rezervuarın daxilində və xaricində təzyiqin bərabərəşməsini mümkün edən şəkildə parçalanması baş verən partlayış rezervuarın (qazanın, boru kəmərinin və s.) partlaması hesab edilir. Bu cür rezervuarın daxilində sürətli gedən kimyəvi reaksiyaların səbəb olduğu partlayış baş verdikdə, rezervuara vurulmuş zərərlər onun divarları parçalanmadıqda da ödənilir. Rezervuarda vakuumla və ya qazın seyrəlməsi ilə vurulan zərərlərə sığorta təminatı verilmir.

Uçan aparatların düşməsi – pilot tərəfindən idarə olunan uçan obyektlərin, onların hissələrinin, daşınan yükün, baqajın sığortalanmış əmlakın üzərinə düşməsi, yanacağın onun üzərinə axması.

Tufan, qasırğa, şiddətli külək, burağan, fırtna – sığortalanmış əmlaka və yaxınlıqdakı digər obyektlərə zərər vuran, hava kütlələrinin böyük sürətlə (60 km/s-dan və 16,6 m/san.-dən artıq) yer dəyişməsi.

Leysan – zaman vahidində düşmüş yağışının kəmiyyəti ilə xarakterizə olunan intensiv iri damcılı yağış.

Dolu – sığortalanmış əmlaka zərər vuran, müxtəlif ölçü və formada olan buz törəmələri şəklində atmosfer yağıntıları.

Daşqın, sel – qarın, buzlaqların əriməsi, böyük həcmidə yağışların düşməsi, dambaların və bəndlərin yuyulub aparılması ilə bağlı suyun qurunu basması, suyun normal axmasına mane olan buz yığını, küləyin əsməsi, çay yatağına dağ süxurlarının uçub tökülməsi ilə bağlı su hövzələrində suyun səviyyəsinin mövsümi və qəfil qalxması.

Zəlzələ – tektonik tavaların hərəkətinin, iri dağ məhsullarının uçmasının səbəb olduğu seysmik cəhətdən aktiv zonalar üçün xarakterik olan təbii fəlakət hadisəsi. Rixter cədvəli üzrə gücü 6 bal və ya daha yüksək olan zəlzələlər binalara zərər vurur.

Vulkan püskürməsi – vulkanın ağızından qazların, daşların, külün atılması və həmçinin ərimiş maqmanın axması ilə müşayiət olunan vulkan püskürməsi.

Sunami – sualtı və sahilyanı zəlzələlər, vulkanik və digər tektonik proseslər nəticəsində yaranan yüksək (bir nəçə on metredək) okean dalğaları.

Uçqun, daş uçqunu – dağ süxurlarının qəfil uçması və ya dik yamaclardan daşların diyirlənməsi.

Çığ – dağların yamaclarından böyük qar kütlələrinin axması.

Sürüşmə – öz ağırlıq qüvvəsinin təsiri ilə torpaq kütlələrinin, dağ süxurlarının maili yer dəyişməsi.

Torpaq çökməsi, çökəmə – torpağın sıxlaması, qrunt sularının səviyyəsinin dəyişməsi, karst boşluqlarının, yeraltı faydalı qazıntı işləmələrinin çökməsi, torf yataqlarının yanması ilə bağlı torpağın çökməsi.

Qar ağırlığı – qarın təzyiqinin həmin obyektiin layihələndirilməsi zaman nəzərdə tutulmuş hesablanmış yüksəlməni aşdıqda, qar ağırlığı altında binaların, tikililərin zədələnməsi və ya dağılması.

Oğurluq – cinayətkar aşağıdakılari etdikdə, əmlakın gizli talanı:

- qapı və ya pəncərələri sindiraraq, kılıdaçan və ya saxta açarlardan və ya digər texniki vasitələrdən istifadə edərək siğorta ərazisinə daxil olduqda. Əsl açarlar üzrə sərəncam vermək hüququ olmayan şəxslərin tapşırığı və ya xəbərdar olması ilə hazırlanmış açarlar saxta hesab edilir; təkcə əmlakin siğorta ərazisindən itməsi saxta açarlardan istifadənin sübut olunması üçün kifayət deyildir;
- siğortalanmış binaların daxilində əmlakin saxlandığı yer kimi istifadə olunan predmetləri güc tətbiq etməklə uğurladıqda və ya onları kılıdaçandan və ya saxta açarlardan və ya digər alətlərdən istifadə edərək açdıqda; xidməti və ya təsərrüfat məqsədləri üçün Siğortalı və onun yanında işleyən şəxslərlə yanaşı üçüncü şəxslər tərəfindən istifadə olunan binalarda bu cür zərərlər üzrə siğorta təminati ancaq bu hal müqavilədə xüsusi olaraq göstərildikdə verilir;
- daha əvvəl adı yolla binaya daxil olduğu və bağlananadək gizli şəkildə qaldığı bağlı binalardan predmetləri götürdükdə və binanı tərk edərkən yuxarıda qeyd olunmuş vasitələrdən istifadə etdikdə;
- adı oğurluq edərkən aşkar edildikdə və uğurlanmış əmlakı mənimsemək məqsədilə əldə olan vasitələrdən istifadə etdikdə.

Qarət (soyğunçuluq) – aşağıdakı hallarda siğortalanmış əmlakın açıq şəkildə talanması:

- siğortalanmış əmlakın çıxarılmasına qarşı onların müqavimətini qırmaq üçün Siğortalıya və ya onun yanında işleyən şəxslərə qarşı zorakılıq tətbiq olunduqda;
- Sağlamlıqlarına və ya həyatlarına təhdit səbəbiələ Siğortalı və ya onun yanında işleyən şəxslər siğortalanmış əmlakın siğorta ərazisi daxilində verdikdə və ya verilməsinə imkan verdikdə; siğorta ərazisi bir neçə siğortalanmış bina və ya obyekt olduqda, Siğortalı və ya onun yanında işleyən şəxslərin sağlamlıqlarına və ya həyatlarına təhdidin ortaya çıxdığı siğortalanmış bina daxilində əmlakin çıxarılması qarət hesab edilir;
- onların bu cür vəziyyəti özlerinin cinayətkar və kobud ehtiyatsız hərəkətlərinin nəticəsi olmadıqda və onların bu cür çıxarılmaya müqavimət göstərmələrinə imkan vermədikdə, Siğortalının və ya onun yanında işleyən şəxslərin çəresiz vəziyyətdə olduqları zaman siğortalanmış əmlak onlardan alındıqdə.

Əmlakın qəsdən zədələnməsi, məhv olunması, vandalizm – üçüncü şəxslərin siğortalanmış əmlakın zədələnməsinə, məhv olunmasına yönəlmış qanuna zidd hərəkətləri.

Terrorizm - əmlaka zərər vurulması, əhalinin qorxudulması və ya hakimiyyət orqanlarının qərar qəbul etmələrinə təsir etmək yolu ilə siyasi və digər məqsədlərə nail olmağa yönəlmüş hüquqazidd hərəkətlərin (partlayış, yanğın, qəza və ya digər hərəkətlər) qəsdən törədilməsi.

Tətil – müəyyən məqsədlər nail olmağa yönəlmış işçilərin bir hissəsinin və ya hamısının təşkilatlanmış şəkildə işləməkdən imtina etməsi. Tətil Siğortalının müəssisəsinin əmlakının korlanması və ya məhv edilməsi ilə bağlı zorakı hərəkətlərə müşayiət oluna və ya sabotaja – siğortalanmış əmlakın zədələnməsinə və ya məhv olmasına səbəb olmuş, elan olunmuş tətil zamanı işçilər tərəfindən öz əmək vəzifələrinin şüurlu şəkildə icra olunmaması və ya qəsdən başdansovma icra olunmasına gətirib çıxara bilər.

Kütləvi iğtişaşlar – izdihamın insanlara və əmlaka qarşı yönəlmüş və zorakılıq və hakimiyyət nümayəndələrinə müqavimətlə müşayiət olunan hüquqazidd hərəkətləri. Qeyd olunmuş hadisələrlə bağlı qarət və soyğunçuluğun vurduğu zərərlər də siğortalanmış sayılır.

Su kəmərindən su, buxar və mayelərlə zərər vurulması – aşağıdakılarda siğortalanmış əmlakın zədələnməsi və ya məhv edilməsi:

- qəfildən və gözlənilmədən borularda, qurğulardan, rezervuarlardan və saxlanma yerlərindən, o cümlədən, su kəmərərinin, kanalizasiya şəbəklərinin, isitmə sistemlərinin və məhsul kəmərərinin qəzası nəticəsində sızan su və digər mayelərlə (yağ, neft məhsulları, soyuducular);
- qazanlardan, qurulardan, buxar borularından onun qəza ilə atılması ilə bağlı buxarla;
- qəfildən, gözlənilmədən, öz-özünə sprinkler sistemlərinin işə düşməsi nəticəsində yanğınsöndürmə sistemlərindən su ilə.

Nəqliyyat vasitəsinin vurması – yerüstü, hava və su nəqliyyat vasitələri ilə temas nəticəsində siğortalanmış əmlakın bilavasitə məhv olması və ya zədələnməsi.

Binanın uçması – binaya pis xidmət göstərilməsi, pis inşaat torpağı, zəlzələ kimi səbəbləri istisna etməklə, binanın (tikilinin) qəfildən zədələnməsi və ya dağılması nəticəsində siğortalanmış əmlaka vurulmuş zərər.

Tüstü ilə zərərin vurulması - sobalardan, odluqdan, hisxanadan qəfildən, gözlənilmədən çıxmış tüstü (duda, his) ilə siğortalanmış əmlaka zərər vurulması.

Səs zərbəsi – səsdən sürətli təyyarənin səs maneəsini aşdıqda yaranan həddindən artıq təzyiq nəticəsində sigortalanmış əmlakın zədələnməsi və ya məhv olması hali.

İşin dayanması – şəhadətnamədə göstərilmiş sigorta hadisələri (yanğın, partlayış və s.) nəticəsində sigortalanmış əmlakın məhv olması, zədələnməsi nəticəsində işin dayanması.

Binaların, tikililərin şüşə elementləri – fasadların üzlənməsi, işıq qapaqlarının quraşdırılması, qapı və pəncərələrin şüşələnməsi, həmçinin interyerin tərtibatı (vitrajlar, güzgülər), reklam qurğularının hazırlanması üçün inşaatda istifadə olunan şüşə və şüşəyə bənzər materiallardan elementlər.

Kassada və bankda saxlanəlan nəğd pul – kassada seyfdə və ya Sığortalının bankda saxlanan nəğd pullar (xəzinədarlıq biletləri, banknotlar, qəpiklər), qiymətli kağızlar (səhmlər, istiqrazlar, veksellər və s.), külçə halında qiymətli metallar və digər qiymətli əşyalar.

İncəsənət əsərləri, sərgilər – onların dəyərini təsdiq edən sənədlər olan incəsənət əsərləri, antikvar əşyalar, muzey və sərgi eksponatları.

İlkin (maksimal) zərər üzrə sigorta – zərərin tam həcmində, lakin sigorta məbləğindən artıq olmamaqla ödənildiyi sistem. Qismən sigorta zamanı “mütənasib məsuliyyət” sistemindən fərqli olaraq zərərin ödənilməsinin “ilkin zərər” sistemi daha yüksək sigorta haqlarının ödənilməsi şətilə daha geniş həcmində təminat təklif edir.

Müəyyən edilmiş dəyər əsasında sigorta - əmlakın Sığortalının bildirdiyi dəyər (bazar dəyəri) əsasında sigortası. Bu halda Sığortaçı müəyyən edilmiş dəyərdən artıq olmamaqla, sigorta ödənişini zədələnmiş əmlakın bərpası (köhnəlmə nəzərə alınmadan) və ya məhv olmuş əmlaka analoji əmlakın alınması ilə bağlı dəymmiş zərər həcmində ödəyir.

1. Sığortanın sinifi

- 1.1. Sığorta obyektinə görə əmlak sığortasına aid olan əmlakın sığortası üzrə aşağıdakı sinif:
- 1.1.1. Sığorta şəhadətnaməsində qeyd olunan əmlakın, onun ərazisində və (və ya) içərisində yerləşən başqa əmlakla birlikdə, yaxud ayrılıqda yanğın və ya digər hadisələr nəticəsində zədələnməsi, məhv olması, yaxud hər hansı formada itkisi ilə bağlı sığortalının əmlak mənafelərinə dəyən zərərin əvəzinin tam və ya qismən ödənilməsi miqdardında sığorta ödənişinin həyata keçirilməsini nəzərdə tutan əmlakın yanından və digər risklərdən sığortası.
- 1.2. Sığorta obyektinə görə əmlak sığortasına aid olan qarışq maliyyə risklərinin sığortası üzrə aşağıdakı sinif:
- 1.2.1. Sığortalının kommersiya fəaliyyətində sığorta hadisəsi nəticəsində baş verən fasılə ilə əlaqədar, onun əmlak mənafelərinə əldən çıxan fayda və əlavə xərclərlə bağlı dəyən zərərin əvəzinin tam və ya qismən ödənilməsi üçün sığorta ödənişinin həyata keçirilməsini nəzərdə tutan işin dayanması ilə bağlı risklərdən sığortası.
- 1.3. Sığorta obyektinə görə əmlak sığortasına aid olan mülki məsuliyyətin sığortası üzrə aşağıdakı sinif:
- 1.3.1. Sığorta hadisəsi nəticəsində üçüncü şəxslərə dəyən zərərin əvəzini ödəmək öhdəliyi ilə əlaqədar onun əmlak mənafelərinə dəyən zərərin əvəzinin tam və ya qismən ödənilməsi miqdardında sığorta ödənişinin həyata keçirilməsini nəzərdə tutan mülki məsuliyyətinin sığortası;

2. Sığorta predmeti

- 2.1. Bu qaydalara əsasən sığorta müqaviləsi üzrə sığortalanan əmlak mənafelərinin aid olduğu daşınar və daşınmaz əmlak sığortanın predmeti hesab olunur.
Əlavə olaraq sığorta hadisəsi nəticəsində üçüncü şəxslərin həyatına və ya sağlamlığına xəsarət yetirilməsi, əmlakına zərər vurulması və iş fəaliyyətinin dayanması hələ sığortanın predmeti ola bilər.
- 2.2. Sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, aşağıda sadalananlar sığorta predmeti hesab edilmir:
- 2.2.1. nəğd pul;
- 2.2.2. səhmlər, istiqrazlar və digər qiymətli kağızlar;
- 2.2.3. külçə halında qiymətli daşlar və çərçivəsiz qiymətli daşlar, xəzlər, xəz məmulatları;
- 2.2.4. əntiq əşyalar, incəsənət məmulatları, kolleksiyalar, sərgi nümunələri, nadir kitablar, orden və medallar, kolleksiya və yaradıcılıq işləri;
- 2.2.5. kənd təsərrüfatı bitkilərinin məhsulu, bitkilər, çoxillik bitkilər və heyvanlar;
- 2.2.6. möhürlər, maliyyə və mühasibat kitabları, planlar, sxem və çertyojlar, kompüter və analoji sistemlərin məlumatlarının texniki daşıyıcıları, xüsusən də, maqnit lentləri və kasetləri, maqnit diskləri, yaddaş blokları və s.;
- 2.2.7. torpaq, o cümlədən, münbət qat, yol örtüyü, dəmir yolları, kanallar, su quyuları, quyular;
- 2.2.8. inşaat və montaj obyektləri;
- 2.2.9. nəqliyyat vasitələri, hərəkət edən inşaat, kənd təsərrüfatı və ya digər maşınlar;

3. Sığorta obyekti

- 3.1. Bu qaydalara əsasən sığorta obyekti, sığortalının sığorta predmetinə sahibliyi, ondan istifadəsi və (və ya) ona sərəncam verməsi ilə bağlı əmlak mənafeyidir.
Əlavə olaraq sığorta hadisəsi nəticəsində digər fiziki şəxslərin sağlamlığına xəsarət yetirməsi və ya fiziki şəxslərin əmlakına, həmçinin hüquqi şəxslərə vurduğu zərərin əvəzinin ödənilməsi, iş fəaliyyətinin dayanması ilə bağlı əmlak mənafeləri sığorta obyekti ola bilər.

4. Sığorta məbləği

- 4.1. Sığorta məbləği sığortalanmış risklər üzrə sığortaçının öhdəliyinin son həddidir.
- 4.2. Sığorta məbləği əmlakın sığorta (həqiqi) dəyəri çərçivəsində müəyyən edilir. Bu halda həqiqi dəyər aşağıdakı kimi müəyyən edilir:
- 4.2.1. avadanlıq, maşınlar, inventarlar, ev əşyaları və şəxsi əşyalar üçün –məhv olmuş predmetə tam analoji predmetin əldə edilməsi üçün tələb olunan məbləğdən çıxış edərək;
- 4.2.2. binalar və tikililər üçün – məhv olmuş binanın və ya tikilinin köhnəlməsini və istismar-texniki vəziyyətini nəzərə alaraq, həmin yerdə analoji binanın inşasının dəyəri;

- 4.2.3. sığortalı tərəfindən istehsal olunan mallar (həm hazır, həm də hazır olmayan) üçün – onların satış qiymətindən artıq olmamaqla, məhv olmuş predmetlərin təkrar istehsalı üçün tələb olunan istehsalat xərcləri;
- 4.2.4. sığortalının ticarət etdiyi malları və aldığı xammal üçün – sığorta hadisəsi tarixində satılı biləcəkləri qiymətlərdən yüksək olmamaqla, onların təkrar satın alınması qiymətləri.
- 4.3. Əmlakın sığortası üzrə müqavilədə müəyyən edilmiş sığorta məbləği sığorta dəyərindən az olduğu halda (**qismən sığorta halında**), sığortaçı zərərin əvəzini sığorta məbləğinin sığorta dəyərinə olan nisbətində ödəyir.
- 4.4. Sığorta müqaviləsində göstərilmiş sığorta məbləği sığorta dəyərindən artıq olduqda, sığorta məbləğinin sığorta dəyərindən artıq olduğu hissə üçün müqavilə etibarsızdır.
- 4.5. Sığorta ödənişi verildikdən sonra sığorta məbləği ödənilmiş məbləğ həcmində azalır. Sığorta məbləğinin azaldılması sığorta hadisəsi baş verdiyi tarixdən tətbiq olunur. Sığortalı əlavə sığorta haqqı müqabilində ilkin sığorta məbləğlərinin bərpa eləyə biler.

5. Sığorta riskləri

5.1. Bu Qaydalara əsasən bağlanmış sığorta müqaviləsi üzrə Sığortaçı Sığortalıya aşağıdakı “Yanğın” standard risklər nəticəsində baş vermiş sığorta hadisəsi üzrə əmlakın zədələnməsi və ya məhv olması hadisəsinə sığorta təminatı verir:

5.1.1. “Yanğın” standart risklər siyahısına aşağıdakılardaxildir:

- a) yanğın, ildirim, partlayış və bunlarla əlaqədar əmələ gələn tüstü, buxar yaxud istilik nəticəsində əmlakın zərər çəkməsi və ya məhv olması;
- b) zərərin qarşısının alınması və ya təsirinin azaldılması üzrə zəruri və məqsədə uyğun şəkildə çəkilmiş xərclər (yanğının söndürülməsi, yayılmasının qarşısının alınması, əmlakın digər üsulla xilas edilməsi);
- c) ərazinin təmizlənməsi xərcləri, sığortalanmış əmlakın qaydaya salınması (Əgər sığorta müqaviləsi ilə başqa hal nəzədə tutulmamışdır, bu təminat sığorta məbləğinin 10%-i həcmindədir və həmin məbləğ sığorta müqaviləsində göstərilən sığorta məbləğinin tərkib hissəsidir).

5.1.1.1. Sığorta müqaviləsində xüsusi olaraq qeyd olunmayıbsa, aşağıda sadalananlara risklərin 5.1.1.-ci maddə üzrə təminat verilmir:

- a) təzyiq altında işləyən buxar qazan avadanlığı və qurğuların partlaması nəticəsində dəyən zərər;
- b) üçüncü şəxslərin qanuna zidd əməlləri və digər risklər nəticəsində vurulmuş zərər;
- c) sığorta hadisəsinin baş verəsi nəticəsində yaranmış olan dolayı itkilər (məsələn, əldə çıxmış mənfəət).

5.2. Tərəflər arasında razılıq əsasında aşağıdakı risklər nəticəsində dəymis zərərə görə sığorta şəhadətnaməsində göstərilməklə Sığortaçı tərəfindən əlavə təminat verilə biler:

5.2.1. “Təbii fəlakətlər” (Qeyd-şərt 1)

Tufan, qasırğa, burağan, firtına, leysan, dolu, daşqın, sel, zəlzələ, vulkan püşkürməsi, sunami, uçqun, sürüşmə, daş uçqunu, qrunut çökməsi, qar ağılığı.

5.2.2. “Üçüncü şəxslərin qanuna zidd əməlləri”

Tərəflərin əlavə razılığına əsasən sığorta təminatının genişləndirilməsinə və üçüncü şəxslərin qanuna zidd əməlləri riski təminata daxil edildikdə, sığorta müqaviləsində göstərilmiş aşağıdakı hadisələr nəticəsində əmlakın zədələnməsi, uğurlanması, məhv edilməsi nəticəsində dəymis zərərə sığorta təminatı verilir:

5.2.2.1. uğurluq, qarət (Qeyd-şərt 2)

5.2.2.2. üçüncü şəxslər tərəfindən əmlakın qəsdən məhv edilməsi və ya zədələnməsi, vandalizm, terror aktı (Qeyd-şərt 3)

5.2.2.3. kütłəvi iğtişaşlar (Qeyd-şərt 4).

5.2.3. “Digər risklər”

Tərəflərin əlavə razılığına əsasən sığorta müqaviləsinə daxil edilmiş aşağıdakı risklər nəticəsində əmlakın zədələnməsi, məhv edilməsi nəticəsində dəymis zərərə təminat verilir:

5.2.3.1. su borularının, buxarın və mayelərin zədələnməsi (Qeyd-şərt 5)

5.2.3.2. nəqliyyat vasitələrinin vurması (Qeyd-şərt 6)

5.2.3.3. sığorta hadisəsi nəticəsində binanın uçması (Qeyd-şərt 7)

5.2.3.4. tüstü ilə zərərin vurulması (Qeyd-şərt 8)

5.2.3.5. səs zərbəsi (Qeyd-şərt 9)

5.2.3.6. işin dayanması (Qeyd-şərt 10)

- 5.2.3.7. üçüncü şəxslərə qarşı mülki məsuliyyət (Qeyd-şərt 11)
- 5.2.3.8. tullantıların təmizlənməsi (Qeyd-şərt 12)
- 5.2.3.9 buxar qazanlarının, qaz xətlərinin, maşınların, aparatların və digər analoji qurğuların partlaması (Qeyd-şərt 13)

5.3. "Əmlakin ayrı-ayrı növlərinin sığortası üzrə əlavə şərtlər"ə aşağıdakılardaxildir:

- 5.3.1. binaların şüşə elementlərinin sığortası (Qeyd-şərt 14)
- 5.3.2. kassadakı nəğd pul (Qeyd-şərt 15)
- 5.3.3. incəsənət əşyalarının, sərgilərin sığortasının əlavə şərtləri (Qeyd-şərt 16).
- 5.3.4. dondurucu kameralardakı əmlakin sığortası (Qeyd-şərt 17).

5.4. "Sığorta təminatının əlavə şərtləri"

- 5.4.1. ilkin (maksimal) zərər üzrə sığorta (Qeyd-şərt 18)
- 5.4.2. bildirilmiş dəyər üzrə sığorta (Qeyd-şərt 19)
- 5.4.3. indeksasiya olunmuş yeni dəyər üzrə sığorta (inflyasiya qeyd-şərti) (Qeyd-şərt 20).

6. Ümumi istisnalar:

- 6.1. Sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa aşağıdakı sadalananlar nəticəsində baş verən itki və ziyanlar Sığortaçı tərəfindən ödənilmir:
 - 6.1.1. terror akti, istənilən növ müharibə, istənilən növ hərbi hərəkətlər, həmçinin manevrlər və ya digər hərbi tədbirlər, tətil, üsyən, iğtişaş və s. bu kimi hallar;
 - 6.1.2. müsadirə, həbs, müvafiq səlahiyyətli orqanın sərəncamı ilə əmlakin məhv edilməsi və ya zədələnməsi
 - 6.1.3. istənilən formada nüvə enerjisinin təsiri;
 - 6.1.4. Sığortalının və ya faydalanan şəxsin yaxud onların tapşırığı ilə digər şəxslərin qərəzli hərəkəti, qəsdi;
 - 6.1.5. sığortalanmış predmetlərin öz-özünə alışması, qıcqırmasası, çürüməsi, tədricən xarab olma, daxili çatışmazlıqlar, gizli və istehsalat qüsurlar, həşəratların və parazitlərin vurdugu ziyan, ətraf mühitin çırkləndirilməsi, təbii köhnəlmə, atmosferin rütubətli və ya quru olması, temperatur və ya rütubət dəyişikliyi, çəkinin itirilməsi, paslanma, çürümə, aşınma, rəngdə, quruluşda və iydə baş verən dəyişiklik və ya digər təbii xüsusiyyətləri;
 - 6.1.6. mexaniki xarab olmalar, düzgün istifadə etməmə və digər buna oxşar hallar;
 - 6.1.7. sığorta müqaviləsi bağlandığı zaman sığorta obyektində mövcud olan qüsurlar, zədələr, itkilər;

7. Sığorta müqaviləsi

7.1. Sığorta müqaviləsinin bağlanması

- 7.1.1. Sığorta müqaviləsi Sığortalının yazılı ərizəsi əsasında bağlanır. Ərizə sığorta müqaviləsinin ayrılmaz tərkib hissəsi və əsasını təşkil edir.
- 7.1.2. Sığorta müqaviləsi bağlanarkən Sığortalı sığortaya qəbul edilən əmlaka dair riskin dərəcəsinin müəyyən edilməsi üçün əhəmiyyətli və ona məlum olan bütün hallar haqqında Sığortaçıya məlumat verməlidir. Sığortalının ərizə formasında qeyd etdiyi hallar həmçinin əhəmiyyətli hallar hesab edilir.
Sığorta müqaviləsi bağlandıqdan sonra Sığortalının Sığortaçıya bilərkədən yalan məlumatlar verməsi müəyyən edilərsə, Sığortaçı müqavilənin etibarsız hesab edilməsini tələb edə bilər.
- 7.1.3. Sığorta müqaviləsinin bağlanması faktı sığorta qaydaları əlavə edilməklə, Sığortalıya verilən sığorta şəhadətnaməsi ilə təsdiq edilir.

7.2. Sığorta müqaviləsinin tərəfləri

7.2.1. Sığortaçı

- 7.2.1.1. Bu Qaydalara əsasən Sığortaçı "Paşa Sığorta" ASC-dir.

7.2.2. Sığortalı

- 7.2.2.1. Bu Qaydalara əsasən Sığortalı sığorta obyekti münasibətdə əmlak maraqları olan hər hansı bir fiziki və ya hüquqi şəxs hesab olunur.
- 7.2.2.2. Bu Qaydalar daxilində Sığortalının hərəkətlərinə onun işçilərinin, rəsmi şəxslərinin, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə, «Sığorta fəaliyyəti haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanununa, sığorta müqaviləsinə, vəkalətnaməyə (etibarnaməyə) və ya vəzifə öhdəliklərinə əsasən Sığortalı adından çıxış etmək səlahiyyəti olan digər nümayəndələrinin hərəkətləri də aid edilir.

7.2.3. Faydalanan şəxs

- 7.2.3.1. Sığorta müqaviləsi hər hansı hüquqi və ya fiziki şəxsin – Faydalanan şəxsin xeyrinə bağlana bilər.
- 7.2.3.2. Faydalanan şəxsin adı sığorta müqaviləsində göstərilməlidir.

7.2.3.3. Sığorta müqaviləsinin Faydalanan şəxsin xeyrinə bağlanması Sığortalını müqaviləyə əsasən vəzifə və öhdəliklərindən azad etmir.

7.2.3.4. Bu Qaydalar və sığorta müqaviləsi ilə Sığortalıya aid edilən bütün müddəalar siğortadan faydalanaq niyyətində olan Faydalanan şəxsə də eyni həcmidə aid edilir.

8. Sığorta haqqı

8.1. Sığorta haqqı sığorta tariflərinə əsasən hesablanır.

8.2. Sığorta haqqı bir dəfəyə ödənilir və ya tərəflərin razılığına əsasən hissə-hissə ödənilə bilər.

8.3. Sığorta haqqının ödənilidiyi gün, pul vəsaitinin Sığortaçının bank hesabına və ya kassasına daxil olduğu gün hesab olunur.

8.4. Müqavilədə başqa cür nəzərdə tutulmamışdır, sığorta müqaviləsi sığorta haqqının ilk hissəsinin və ya tam ödənilidiyi gün saat 24:00-da, lakin şəhadətnamədə göstərilmiş sığorta müddətinin başlanma tarixindən tez olamayaraq qüvvəyə minir.

8.5. Sığorta haqqı və ya onun növbəti hissəsi sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş müddətədək ödənilmədikdə və ya sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulduğundan daha az məbləğdə ödənilidikdə:

8.5.1. Bu halda sığortaçı onun ödənilməsi üçün bu qaydaların 8.5.2.-ci maddəsinin tələbini nəzərə alaraq, yazılı surətdə 15 günədək əlavə müddət müəyyən edə bilər.

8.5.2. Hər bir halda sığorta haqqı və ya onun razılaşdırılmış ilk hissəsi sığorta müqaviləsi bağlandığı gündən 1 aydan gec olmayaraq ödənilməlidir.

8.6. Sığortalı sığorta haqqını və ya onun növbəti hissəsini sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş müddətədə ödəmədikdə, Sığortaçı sığorta müqaviləsinə xitam verə bilər və ya birtərəfli qaydada müqavilənin icrasından imtina edə bilər.

9. Sığorta ərazisi.

9.1. Yalnız sığorta şəhadətnaməsində qeyd olunmuş ərazi hüdudlarında baş verən sığorta hadisələri təminatda hesab olunur.

9.2. Sığortalanmış daşınar əmlak sığorta ərazisindən çıxarıldıqda sığorta təminatı dayandırılır.

10. Sığorta müddəti

10.1. Sığorta müddəti, sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, sığorta müqaviləsinin bağlandığı gün saat 24:00-da başlanır və, sığorta müqaviləsinə əsasən həmin müqavilənin qüvvədə olduğu sonuncu gün saat 24:00-da başa çatır.

11. Azadolma məbləği və/və ya gözləmə müddəti

11.1. Sığorta müqaviləsində şərtlə və ya şərtsiz azadolma məbləği, həmçinin gözləmə müddəti Sığortalı ilə Sığortaçı arasındakı razılığa əsasən müəyyən oluna bilər.

11.2. Şərtlə azadolma məbləğinin nəzərdə tutulması halında, sığorta hadisəsi nəticəsində dəyən zərərin həcmi həmin məbləğdən çox olduqda, zərər məbləğindən azadolma məbləği çıxılmır.

11.3. Şərtsiz azadolma məbləği nəzərdə tutulduğda, həmin məbləğ hər bir halda zərər məbləğindən çıxılır.

11.4. Şərtlə gözləmə müddəti müəyyən edildikdə, sığorta hadisəsinin nəticələrinin həmin müddətə bərabər və ya ondan artıq müddətə davam etməsi şərti ilə sığorta tələbi və ya sığorta ödənişi sığorta hadisəsinin baş verməsindən keçən həmin müddət qədər vaxt ərzində yaranan itkilərə də şamil edilir.

11.5. Sığorta müqaviləsində şərtsiz gözləmə müddəti müəyyən edildikdə, sığorta tələbi və ya sığorta ödənişi sığorta hadisəsinin baş verməsindən keçən həmin müddət qədər vaxt ərzində yaranan itkilərə şamil edilmir.

11.6. Sığorta müqaviləsi qüvvədə olduğu müddət ərzində bir neçə sığorta hadisəsi baş verdikdə azadolma məbləği və/və ya gözləmə müddəti hər bir hadisə üzrə tətbiq olunur.

12. Riskin dərəcəsinin dəyişməsi

12.1. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində, Sığortalı, sığorta müqaviləsi bağlanan zaman Sığortaçıya bildirdiyi əhəmiyyətli halların dəyişilməsi, həmçinin sığorta riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə bilən və ona məlum olan bütün digər hallar barədə Sığortaçıya dərhal məlumat verməlidir.

12.2. Sığortaçı sığorta riskinin artmasına təsir edən hallar barədə məlumatı əldə etdiqdən sonra aşağıda göstərilən hərəkətləri etmək hüququna malikdir:

12.2.1. sığorta müqaviləsinin şərtlərini və müddəalarını dəyişmək,

12.2.2. əlavə sığorta haqqının ödənilməsini tələb etmək və ya

12.2.3. belə dəyişikliklərin baş verdiyi tarixdən sığorta müqaviləsinə xitam vermək.

13. Təhlükəsizlik normalarının pozulması

- 13.1. Sığortaçı Sığortalının qanunların və ya digər normativ aktların müəyyən etdiyi yanğın əleyhinə təhlükəsizlik, binaların və avadanlığın mühafizəsi, işlərin icra üzrə təhlükəsizlik qaydaları və normalarını və ya digər analoji normaları pozmasının səbəb olduğu sığorta hadisələri üzrə sığorta ödənişi verməkdən imtina edə bilər.
- 13.2. Sığortaçı, səbəbi yalnız təhlükəsizlik normalarının pozulması olan sığorta hadisələri üzrə sığorta ödənişi verməkdən imtina edə bilər. Lakin bu normaların pozulması sığorta hadisəsinin baş vermə səbəbləri ilə bağlılığı olmadıqda sığorta ödənişi verilir.

14. Şərīkli sığorta

- 14.1. Şərīkli sığorta bir neçə sığortaçının aralarında bağladıqları müqaviləyə müvafiq olaraq, sığorta ödənişi üzrə öhdəlikləri bölgündürməklə sığorta müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş sığorta risklərini eyni zamanda sığortalamaları ilə bağlı fəaliyyət və bununla əlaqədar yaranan münasibətlərdir.
- 14.2. Sığorta obyekti bir müqavilə ilə bir neçə sığortaçı tərəfindən sığortalana bilər. Bu müqavilədə hər bir sığortaçının razılışdırılmış paylar əsasında hüquq və vəzifələrini müəyyən edən şərtlər olmalıdır.
- 14.3. Sığortalı qarşısında öhdəliyi öz payı miqdardında olmaqla şərīkli sığortaçılardan biri sığortalı ilə münasibətdə bütün şərīkləri təmsil edə bilər.
- 14.4. Müvafiq sığorta növü üzrə fəaliyyət göstərməyə icazəsi olmayan sığortaçı şərīkli sığortada iştirak edə bilməz.

15. Sığorta müqaviləsinə əlavə və dəyişikliklərin edilməsi

- 15.1. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində sığortalı və sığortaçı, faydalanan şəxsin (əgər varsa) yazılı razılığı ilə müqavilənin müəyyən şərtlərinin dəyişdirilməsi, həmçinin ona müəyyən əlavələr edilməsi barədə razılığa gələ bilərlər.

16. Sığorta müqaviləsinə xitam verilməsi

- 16.1. Sığorta müqaviləsinə aşağıdakı hallarda xitam verilir:

- 16.1.1. Müqavilənin müddəti bitdikdə;
- 16.1.2. Sığortaçı müqavilə üzrə Sığortalı qarşısında öhdəliklərini tam həcmidə icra etdikdə;
- 16.1.3. Sığortalı sığorta haqqlarını müqavilə ilə müəyyən olunmuş müddətdə ödəmədikdə;
- 16.1.4. Sığortaçı, Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktları əsasında ləğv edildikdə;
- 16.1.5. Sığorta müqaviləsinin etibarsız hesab olunması haqqında məhkəmə tərəfindən qərar qəbul edildikdə;
- 16.1.6. Sığorta marağı artıq mövcud olmadıqda;
- 16.1.7. Sığorta predmeti artıq mövcud olmadıqda.
- 16.1.8. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulan digər hallarda.
- 16.2. Sığorta müqaviləsinə Sığortalının və ya Sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verilə bilər.
- 16.3. Bu barədə tərəflər bir-birini, qanunla müəyyən edilən hallar istisna olmaqla, azı 30 (otuz) gün əvvəl yazılı surətdə xəbərdar etməlidirlər.

16.4. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam vermənin nəticələri

- 16.4.1. Sığorta müqaviləsinə sığortalının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığorta qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, sığortaçı həmin müqavilə əzərə işlərin aparılması xərclərini çıxməqla müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını ona qaytarır; əgər bu tələb sığortaçının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlırsa, sığortaçı sığorta haqlarını bütünlükə sığortalıya qaytarır.
- 16.4.2. Sığorta müqaviləsinə sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə o, sığorta haqlarını bütünlükə sığortalıya qaytarır; əgər bu tələb sığortalının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlırsa, sığortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərcləri çıxılmaqla, müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını qaytarır.
- 16.4.3. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqına bərabər və ya ondan çox miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirse, sığorta haqqı sığortalıya qaytarılmır.
- 16.4.4. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqından az miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirse, həmin sığorta haqqı məbləği ilə sığorta ödənişi məbləği arasındaki fərq miqdardında sığorta haqqının sığortalıya qaytarılması müvafiq olaraq bu maddənin 16.4.1-ci və 16.4.2-ci bəndlərində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.
- 16.4.5. Sığorta müqaviləsi məhkəmə qərarı əsasında (sığortalı məhkəmənin qərarı ilə fəaliyyət qabiliyyəti olmayan hesab edilmişdirse, yaxud onun fəaliyyət qabiliyyəti məhkəmənin qərarı ilə məhdudlaşdırılmışdır) xitam verilmiş müddəti üçün sığorta haqlarını, bu maddənin 16.4.3.-cü və 16.4.4-cü bəndlərinin tələbləri nəzərə alınmaqla,

siğortalının qanuni nümayəndəsinə qaytarır.

17. Tərəflərin hüquq və öhdəlikləri

17.1. Sığortalının aşağıdakı hüquqları var:

- 17.1.1. siğorta hadisəsi baş verdikdə siğorta ödənişi almaq;
- 17.1.2. siğorta müqaviləsini hər hansı başqa şəxsin (hüquqi və ya fiziki) – faydalanan şəxsin xeyrinə bağlamaq;
- 17.1.3. siğorta müqaviləsinə əlavə və dəyişiklik etmək;
- 17.1.4. siğorta müqaviləsinə xitam vermək;
- 17.1.5. itirilmiş şəhadətnamanın yerinə dublikatını almaq;
- 17.1.6. mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hüquqlar

17.2. Sığortalının aşağıdakı vəzifələri var:

- 17.2.1. siğorta hadisəsi baş verdikdə, bu barədə Qaydaların 18.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş müddətdə siğortaçını xəbərdar etməli;
- 17.2.2. zıyanın qarşısının alınması və azaldılması üçün bütün zəruri tədbirlər görməli, siğorta haqqını vaxtında ödəməli;
- 17.2.3. siğorta müqaviləsi bağlanarkən siğortalı özünə məlum olan və siğortaçının müqavilədən imtina etmək, yaxud onu məzmunu dəyişdirilmiş şəkildə bağlamaq qərarına təsir göstərə bilən bütün hallar barədə siğortaçıya məlumat verməlidir, riskin dərəcəsinin sonradan dəyişilməsi barədə siğortaçıya məlumat verməli;
- 17.2.4. siğortalanmış obyektdə dair qüvvədə olan digər siğorta müqavilələri barədə siğortaçıya məlumat verməli;
- 17.2.5. siğorta hadisəsi faktının mövcudluğunu sübut etmək vəzifəsi Sığortalının üzərinə düşür və Sığortalı qanunvericilik və formalasılmış təcrübə ilə tələb olunan sənədlər də daxil olmaqla Sığortaçını bütün sənədlərlə təmin etməlidir;
- 17.2.6. mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələr.

17.3. Sığortaçının aşağıdakı hüquqları var:

- 17.3.1. siğortalının bildirdiyi məlumatların düzgünüyü yoxlamaq;
- 17.3.2. siğortalanmış riskin dətəcəsi artdıqda, Sığortalıya siğorta müqaviləsinin şərtlərinin dəyişdirilməsini, o cümlədən, siğorta riskinin artması nisbətində əlavə siğorta haqqının ödənilməsini təklif etmək və ya Sığortalını xəbərdar etdikdən sonra siğorta müqaviləsinə xitam vermək;
- 17.3.3. siğortalanan predmetə baxış keçirmək, fiziki və texniki xüsusiyyətlərini müxtəlif vasitələrlə təyin etməklə, sxem və cizgilər tərtib etməklə, foto və video çəkilişlər aparmaqla onu qiymətləndirmək, lazımlı gəldikdə isə onun həqiqi dəyərini müəyyən etmək məqsədi ilə siğorta qanunvericiliyinin tələblərini nəzərə almaqla müstəqil ekspert təyin etmək;
- 17.3.4. siğortaçı (və ya təyin edilmiş müstəqil ekspert, yaxud siğorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən şəxs) siğorta hadisəsinin baş verməsi faktını təsdiq edən və (və ya) siğorta ödənişinin həcmiin müəyyənləşdirilməsi üçün lazımlı sənədləri və məlumatları siğortalıdan tələb etmək;
- 17.3.5. siğortalı siğorta müqaviləsi üzrə öz öhdəliklərini icra etmədikdə, saxta sənədlər təqdim etdikdə və ya zərərin artırılması və ya siğorta ödənişinin əsassız şəkildə artırılması məqsədilə qəsdən hərəkətlər etdikdə, siğorta ödənişinin verilməsindən tam və ya qismən imtina etmək;
- 17.3.6. mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hüquqlar

17.4. Sığortaçının aşağıdakı vəzifələri var:

- 17.4.1. siğortalını siğorta qaydaları ilə tanış etməli;
- 17.4.2. siğorta hadisəsi baş verdikdə bütün zəruri sənədləri aldıqdan sonra siğorta ödənişini bu Qaydaların 19.5-ci maddəsində müəyyən edilmiş müddətdə verməli;
- 17.4.3. qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hallardan başqa, Sığortalı şəxsin əmlak vəziyyəti, o cümlədən kommersiya sırrı olan məlumatları yasmamaq;
- 17.4.4. siğorta hadisəsi hesab edilə bilən, qanunvericiliyə uyğun olaraq araşdırılması və ya qeydə alınması tələb olunan hadisələr barədə səlahiyyətli dövlət orqanlarına belə hadisələrin baş verməsi faktını və (və ya) səbəbini, habelə nəticələrini təsdiq edən sənədin alınması üçün yazılı sorğu vermək.
- 17.4.5. mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələr

18. Siğorta hadisəsi baş verdikdə Sığortalının öhdəlikləri:

- 18.1. Siğorta hadisəsinin baş verməsi barədə siğortalı, yaxud faydalanan şəxs hadisədən xəbər tutduqdan dərhal sonra və ya mümkün olan ən qısa müddət ərzində siğortaçuya və ya onun nümayəndəsinə, eyni zamanda, qanunvericiliyə uyğun olaraq, həmin hadisə barədə məlumatlandırılmalıdır olan səlahiyyətli dövlət orqanlarına hər hansı vasitə ilə xəbər verməlidir.

- 18.1.1. zərərin qarşısının alınması və ya təsirinin azaldılması və zərər vurulmuş əmlakın xilas edilməsi üçün bütün

- mümkün tədbirləri görməli və belə tədbirlərin görülməsi zamanı Sığortaçıdan aldığı bütün təlimatlara əməl etməlidir;
- 18.1.2. Sığortaçının və ya onun nümayəndələrinin zərər dəymis əmlaka baxışın keçirilməsində və ya tədqiq edilməsində, vurulmuş zərərin səbəb və həcmimin müəyyən edilməsində, zərərin təsirinin azaldılması və zərər vurulmuş əmlakin xilas edilməsi tədbirlərində iştirakını təmin etməli;
- 18.1.3. Sığortaçının tələbi ilə siğortalanmış əmlakin məhv olması və ya vurulmuş zərərin həcmi və səbəblərini müəyyənləşdirmək üçün zəruri bütün məlumat və sənədləri Sığortaçıya təqdim etməli;
- 18.1.4. Əmlak siğortası müqaviləsi üzrə siğortalı aşağıdakı hallar istisna olmaqla, zərər dəymis əmlaki siğorta hadisəsindən dərhal sonrakı vəziyyətdə siğortaçıya və ya onun səlahiyyətli nümayəndəsinə təqdim etməlidir:
- 18.1.4.1. zərərin qarşısının alınması və ya həcmimin azaldılması, siğorta hadisəsinin nəticələrinin aradan qaldırılması, yaxud digər fəsadlara səbəb olmaması, habelə zərər dəymis əmlakin sonrakı itkiləri üçün təhlükə ehtimalına səbəb ola bilən nəzərətsiz halda qalmaması, başqa şəxslərin hərəkətinə və ya fəaliyyətinə mane olmaması üçün zəruri tədbirlərin görülməsi, o cümlədən bu məqsədlərlə əmlakin hadisə yerindən kənarlaşdırılması zamanı zərər dəymis əmlakin hadisədən dərhal sonrakı vəziyyətdə saxlanması mümkün olmadıqdə;
- 18.1.4.2. siğortaçı siğorta hadisəsi barədə bu qaydalarla nəzərdə tutulmuş müddətdə məlumatlandırıldıqdan 5 gün müddətində onun nümayəndəsi zərər dəymis əmlaka baxış keçirmədikdə;
- 18.1.4.3. digər hallarda zərər dəymis əmlakin siğorta hadisəsindən dərhal sonrakı vəziyyətdə saxlanmamasına siğortaçının yazılı razılığı olduqda.
- 18.1.5. Siğortalı tərəfindən yuxarıda göstərilmiş hər hansı öhdəliyin icra olunmaması siğorta müqaviləsinin əhəmiyyətli şəkildə pozulması hesab edilir və Sığortaçının siğorta ödənişini vermək öhdəliyindən azad edir.

19. Zərərin müəyyən edilməsi və siğorta ödənişinin verilməsi:

19.1. Siğorta hadisəsi nəticəsində dəymis zərərin miqdarını siğortalının, siğorta olunanın və ya faydalanan şəxsin, yaxud onların nümayəndəsinin təqdim etdiyi siğorta tələbi əsasında siğortaçı müəyyən edir.

19.2. Siğortaçı dəymis zərəri müxtəlif üsullarla, o cümlədən zərər dəymis predmetin və ya hadisə yerinin fiziki və texniki xüsusiyyətlərini müxtəlif vasitələrlə təyin etməklə, foto və video çəkilişlər aparmaqla, bilavasitə özü və ya siğorta qanunvericiliyinin tələblərini nəzərə almaqla təyin etdiyi siğorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən müvafiq şəxs vasitəsilə qiymətləndirir.

19.3. Siğorta hadisəsi nəticəsində dəyən zərərin siğortaçı tərəfindən qiymətləndirilməsi, habelə miqdarı barədə tərəflər arasında razılıq əldə edilmədikdə, zərərin miqdarının qiymətləndirilməsi siğorta qanunvericiliyinin tələbləri nəzərə alınmaqla, təyin olunan müştəqil ekspert tərəfindən aparılır.

19.4. Siğorta hadisəsinin araşdırılması və zərərin qiymətləndirilməsi üçün təyin olunan müştəqil ekspertlər və siğorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən şəxslər bununla bağlı siğortaçının malik olduğu bütün hüquqlardan istifadə edə bilərlər.

19.5. Siğorta ödənişi Siğortaçı Sığortalıdan zərər faktını, onun səbəblərini və həcmini təsdiq edən bütün zəruri sənədləri aldıqdan sonra 15 iş günü ərzində verilməlidir.

19.5.1. Siğorta ödənişinin verilməsi üçün tələb olunan sənədlər aşağıdakılardır. Tələb olunmuş sənədlərin təqdim olunmaması Sığortaçıya zərəri ödəməmək hüququ verir.

- siğortalının, siğorta olunanın və ya faydalanan şəxsin siğorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş müddətdə siğortaçıya ünvanladığı siğorta tələbi (ərizə, müraciət);
- siğorta hadisəsi hesab edilə bilən hadisə ilə bağlı qanunvericiliyə uyğun olaraq, hər hansı dövlət orqanına məlumat verilməlidirsə, həmin orqanın hadisə barədə təqdim etdiyi müvafiq sənəd;
- siğorta hadisəsinin baş verməsini təsdiqləyən sənədlər;
- zərər məbləğinin həcminin müəyyənləşdirilməsi üçün lazımlı olan sənədlər.

Müqavilədə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, bu minimal zəruri olan sənədlərin toplusudur. Sığortaçı zərurət yarandıqda siğortalıdan siğorta hadisəsinin baş verməsi səbəblərini və faktını, həmçinin dəyən zərərin həcminin müəyyən edilməsi üçün zəruri olan digər sənədlərin təqdim edilməsini tələb etməyə haqlıdır.

19.6. Tam məhv olma - əmlakin tam həqiqi məhvi (biryolluq itkisi) və ya bərpa xərclərinin siğortalanmış obyektin həqiqi dəyərinin 75%-dən artıq olması ilə əlaqədar siğortalanmış obyektin bərpasının iqtisadi cəhətdən məqsədə uyğun olmadığı tam konstruktiv məhvi zamanı baş vermiş sayılır.

19.7. Zərərin həcmi aşağıdakı kimi müəyyən edilir:

19.7.1. Əmlak tam məhv olduqda – köhnəlmə nəzərə alınmaqla siğorta hadisəsi baş verdiyi tarixə onun həqiqi dəyərinin həcmində, lakin siğorta məbləğindən artıq olmamaqla.

19.7.2. Əmlak qismən zədələndikdə - bərpa xərcləri həcmində.

19.8. Bərpa xərclərinə aşağıdakılardaxildir:

19.8.1. təmir üçün material və ehtiyat hissələri xərcləri;

- 19.8.2. təmir üzrə işlərin ödənilməsi xərcləri;
- 19.8.3. materialların təmir yerinə çatdırılması və siğortalanmış predmetlərin bilavasitə siğorta hadisəsi baş verməmişdən əvvəl olduğu vəziyyətdə bərpa etmək üçün tələb olunan digər xərclər;
- 19.9. Ancaq xüsusi olaraq siğorta müqaviləsi ilə nəzərdə tutulduğda, aşağıdakılara təminat verilir:
- 19.9.1. istirahət və bayram günlərində, gecə və işdən sonrakı vaxtda təmir üzrə icra olunan təcili işlərin ödənilməsi üzrə əlavə xərclər;
- 19.9.2. tacili çatdırılmanın ödənilməsi üzrə əlavə xərclər;
- 19.9.3. təyyarə ilə daşınmanın ödənilməsi üzrə əlavə xərclər.
- 19.10. Bərpa xərclərinə aşağıdakilar daxil deyil:
- 19.10.1. siğortalanmış obyektin dəyişdirilməsi və ya yaxşılaşdırılmasının səbəb olduğu əlavə xərclər;
- 19.10.2. mühəqqəcə təmir və ya köməkçi təmir və ya bərpanın səbəb olduğu əlavə xərclər;
- 19.10.3. siğorta məbləği müəyyən edilərkən nəzərə alınmamış və siğorta müqaviləsi bağlanarkən ona daxil edilməmiş xərclər;
- 19.10.4. tələb olunandan artıq çəkilmiş digər xərclər.
- 19.11. Təmir zamanı əvəzlənən hissələrin və detalların köhnəlmə dəyərləri bərpa xərclərinin məbləğindən çıxılır. Çıxılan məbləğ həmin hissələrin siğorta hadisəsi baş verdiyi gün həqiqi dəyərindən və yenisinin dəyərindən çıxış edərək hesablanır.
- 19.12. Siğortalanmış əmlakın təhlükəsiz istismarına təhlükə yaratmadan zədələnmiş hissə və ya predmetlərin təmirinin mümkün olmasına baxmayaraq onlar əvəz edildikdə, Sığortaçı Sığortalıya bu hissə və ya predmetlərin təmirinin dəyərini, lakin siğorta məbləğindən artıq olmamaqla ödəyir.
- 19.13. Siğortalanmış əmlaka vurulan zərər üzrə xərclərin həcmi müəyyən olunduqdan sonra siğorta ödənişinin hesablanması aşağıdakı yollarla həyata keçirilir:
- 19.13.1. Qismən siğorta zamanı – siğorta ödənişi siğorta məbləğinin siğorta obyektinin həqiqi dəyərinə nisbətə uyğun verilir;
- 19.13.2. İkili siğorta zamanı – Sığorta hadisəsi zamanı eyni siğorta predmetinə Sığortaçının təminat verdiyi risk üzrə hər hansı digər siğortaçı(lar) da təminat vermişdir, bu halda siğorta ödənişi hər bir siğortaçı arasında mütənasib olaraq bölünür.
- 19.13.3. Şərikli siğorta zamanı - siğorta ödənişi əmlakın hər bir Sığortaçı tərəfindən siğortalandığı siğorta məbləğlerinin nisbətinə uyğun şəkildə bölünür.
- 19.13.4. Azadolma tətbiq olunarsa - siğorta ödənişi azadolma miqdarı çıxılmaqla verilir;
- 19.13.5. Siğorta ödənişinin ödənilməsi zamanı siğortaçı siğorta ödənişi məbləğindən siğortalının ona ödəməli olduğu, vaxtı çatmış və ya gecikdirilmiş siğorta haqqı məbləğini tutmaq hüququna malikdir.
- 19.13.6. Siğorta şəhadətnaməsi üzrə siğorta ödənişlərinin ümumi miqdarı siğorta məbləğini aşa bilməz.

19.13. Aşağıdakı halda Sığortaçı siğorta ödənişinin verilməsini təxirə sala bilər:

- 19.13.1. Siğorta hadisəsi hesab edilə bilən hadisə ilə bağlı siğortalı barəsində həmin hadisənin baş verməsi ilə əlaqədar inzibati xəta üzrə iş və ya cinayət işi başlanarsa, siğortaçı müvafiq siğorta ödənişinin verilib-verilməməsi barədə qərarını səlahiyyətli orqanın bu iş üzrə yekun qərarından sonra qəbul edir.
- 19.14. Siğortalı zədələnmiş də olsa siğorta hadisəsindən sonra qalmış əmlakdan imtina etmirsə, əmlakın qalıq dəyəri siğorta ödənişi məbləğindən çıxılır. Lakin imtina edərsə, Sığortaçı siğortalanmış əmlakın məhv olmasına görə müvafiq ödəniş verdikdən və ya onun ehtiyat hissələrini başqası ilə əvəz etdikdə siğortalının həmin əmlaka və yaxud ehtiyat hissələrinə olan hüquqları Sığortaçıya keçir. Bütün qalıqlar Sığortaçıya verilməlidir. Siğortalı həmin hüquqların Sığortaçıya keçməsi üçün bütün zəruri tədbirləri görməyə borcludur. Itmiş əmlakın sonradan tapılması halında Sığortaçı öz rəyinə əsasən əmlakı özündə saxlamaq və yaxud Sığortalıya qaytarmaq hüququna malikdir. İkinci halda əmlaka görə alınmış siğorta ödənişi Sığortaçıya geri qaytarılmalıdır. Əgər əmlak korlanmış vəziyyətdə əldə olunarsa, Sığortaçı Sığortalıya həmin zərərlərin əvəzini ödəyir.
- 19.15. Siğortalı və ya Faydalanan şəxs zərərin ödənişini üçüncü şəxslərdən aldıqda, Sığortaçı ancaq siğorta şərtlərinə əsasən ödənilməli məbləğle üçüncü şəxslərdən alınmış məbləğ arasındaki fərqi ödəyir. Siğortalı bu cür məbləğləri aldığı barədə Sığortaçıya dərhal məlumat verməlidir.

20. Ödənişdən imtinanın əsasları

- 20.1. Sığortaçı siğorta ödənişinin verilməsindən aşağıdakı hallarda imtina edir:
- 20.1.1. siğortaçının hadisənin səbəblərini və (və ya) dəyən zərərin həcmini müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olması ilə əlaqədar olaraq onun mənafeləri əhəmiyyətli dərəcədə pozulduğda, habelə zərər dəymmiş əmlakın ona təqdim edilməsi ilə bağlı bu qaydaların 18.1.4-cü maddəsinə riayət edilmədikdə;

- 20.1.2. qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş məsuliyyəti istisna edən hallardan başqa, sığortalının, müvafiq hallarda zərərçəkənin sığorta hadisəsinin baş verməsinə yönələn qəsdən etdiyi hərəkəti və ya hərəkətsizliyi, habelə sığorta hadisəsi ilə birbaşa səbəb əlaqəsində olan qəsdən cinayət törətməsi;
- 20.1.3. müqavilə ilə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, hadisənin baş verməsinin səbəbi təminata istisna hesab olunan halların nəticəsi olması;
- 20.1.4. sığortalının sığortalanmış əmlaka dəyən zərərin qarşısını almaq və ya həcmini azaltmaq üçün lazımi və mümkün tədbirləri görmək iqtidarında olduğu halda, həmin tədbirləri qəsdən görməməsi; bu zaman sığorta ödənişindən o həcmədə imtina edilə bilər ki, sığortalı mümkün tədbirləri görmüş olsayıdı, zərərin miqdarı həmin həcmədə azalmış olardı;
- 20.1.5. sığortaçının sığorta hadisəsinin baş verməsi səbəblərini araşdırmasına sığortalı tərefindən maneçilik tərəfdiləsi, o cümlədən bu qaydaların 18.1.4.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş məqsədlər üçün zəruri tədbirlərin görülməsi halları istisna olmaqla, digər hallarda əmlakin hadisə yerindən kənarlaşdırılmasının sığortaçını hadisənin səbəblərini və ya zərərin həcmini müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum etməsi;
- 20.1.6. bu qaydaların 20.2-ci maddəsi nəzərə alınmaqla, sığorta predmeti, sığorta hadisəsi barəsində sığortalının sığortaçıyla qəsdən yanlış məlumat verməsi nəticəsində sığortaçının sığorta riskini qiymətləndirmək, həmçinin sığorta hadisəsinin səbəblərini və (və ya) dəyən zərərin həcmini müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olması;
- 20.1.7. sığortalı, sığorta olunan və ya faydalanan şəxsin zərərin əvəzini tam olaraq zərər dəyməsində təqsirli olan şəxsəndən alması; zərərvuran zərərin əvəzini qismən ödəmiş olduqda sığorta ödənişindən ödənilmiş məbləğ həcmində imtina edilir.
- 20.1.8. baş vermiş hadisənin qanunvericiliyə və ya sığorta müqaviləsinə görə sığorta hadisəsi hesab edilməməsi;
- 20.1.9. sığorta hadisəsinin sığorta haqqı və ya onun hər hansı bir hissəsinin qanunvericilikdə və ya müqavilədə nəzərdə tutulmuş ödənilməsi müddəti başa çatdıqdan 15 gün sonra, bu qaydaların 8.5.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş halda isə sığortaçının müəyyən etdiyi müddətin başa çatmasından 3 gün sonra baş verməsi halında sığorta haqqı və ya onun müvafiq hissəsi ödənilməmiş olduqda;
- 20.1.10. sığorta qaydalarında nəzərdə tutulmuş digər hallarda.
- 20.2. Bu qaydaların 17.2.3-ü maddəsində nəzərdə tutulmuş məlumatların yanlışlığı sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortaçıyla məlum olduqda və ya sığortalı yanlış məlumatların verilməsində təqsirli olmadıqda, sığortaçı sığorta ödənişinin verilməsindən imtina üçün yanlış məlumatın verilməsi faktına əsaslanan bilməz.

21. Subroqasiya hüququ

- 21.1 Subroqasiya hüququ sığorta ödənişi almış şəxsin ona dəymmiş zərərə görə məsuliyyət daşıyan üçüncü şəxsə qarşı malik olduğu hüquqlardan və vəsitielərdən həmin ödənişi vermiş sığortaçının istifadə etmək hüququndur.
- 21.2 Sığortalının (Faydalanan şəxsin) zərərvuran şəxsə qarşı zərərin əvəzini ödəmək tələbi (iddiası) ilə bağlı hüquq əmlak sığortası üzrə sığorta ödənişini vermiş sığortaçiya subroqasiya qaydasında onun verdiyi sığorta ödənişi məbləğində keçir.
- 21.3 Sığortalı (Faydalanan şəxs) sığorta ödənişini aldıqda, subroqasiya hüququnun həyata keçirilməsi üçün özündə olan bütün lazımi sənədlərlə sığortaçını təmin etməlidir.
- 21.4 Sığortalı (Faydalanan şəxs) şəxs zərərvuran şəxsə qarşı iddiadan və ya tələbi təmin edən hüquqlardan, yaxud lazımi sənədləri sığortaçıyla verməkdən imtina etdikdə, sığortaçı sığorta ödənişi verməkdən zərərvuran şəxsən subroqasiya qaydasında ala biləcəyi məbləğ həcmində azad edilir və ya artıq həyata keçirilmiş sığorta ödənişinin qaytarmasını tələb edə bilər.
- 21.5 Sığortaçı subroqasiya hüququndan zərərvuran şəxsin özünə və (və ya) müvafiq sığorta hadisəsi ilə bağlı risklər üzrə həmin şəxsin məsuliyyətini sığortalamış sığortaçıyla, həmçinin qanunvericiliyə əsasən, dəyən zərərə görə sığortalı və ya faydalanan şəxs qarşısında maddi məsuliyyət daşıya bilən digər şəxsə qarşı istifadə edə bilər.

22. Tərəflərin məsuliyyəti

- 22.1. Bu Qaydaların şərtlərinin yerinə yetirilməməsinə və ya lazımi qaydada yerinə yetirilməməsinə görə tərəflər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

23. İş sırlarının gizli saxlanması

- 23.1. Sığortaçı, Sığortalıya aid öyrəndiyi və ya iş prosesində öyrənəcəyi iş sırlarını gizli saxlamadığı halda Sığortalıya dəyən maddi və ya mənəvi zərərə görə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət daşıyır

24. Mübahisələrin həlli qaydası

24.1. Bu Qaydalara əsasən bağlanmış siğorta müqaviləsindən irəli gələn bütün mübahisələr ilkin olaraq danışıqlar yolu ilə prenziya qaydasında, tərəflər arasında razılığa gəlinmədiyi təqdirdə isə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq olaraq məhkəmələr vasitəsilə həll edilir.

25. Xüsusi şərtlər

25.1. Siğorta müqaviləsində bu Qaydalara və qüvvədə olan qanunvericiliyə zidd olmayan xüsusi şərtlər müəyyən oluna bilər. Siğortalı tərəfindən bu xüsusi şərtlərin yerinə yetirilməməsi Siğortaçının ödəniş verməkdən imtina etməsi üçün əsasdır.

26. Qeyd-şərtlər

26.1. Tərəflərin razılığı ilə qüvvədə olan qanunvericiliyə zidd olmamaqla bu qaydalara əlavə və dəyişikliklər edilməsi məqsədilə Qeyd-şərtlər yazılıa bilər.

Qeyd-şərt 1

Əmlakın təbii fəlakətlərdən siğortasının əlavə şərtləri (Şərtlərin 5.2.1.-ci maddəsinə)

1. Əmlakin yanğından və digər risklərdən siğortası qaydalarına əsasən bağlanmış siğorta müqaviləsi və bu əlavə şərtlər üzrə Sığortaçı dövlət hidrometeoroloji orqanlarının təsdiq etdiyi və həm siğortalanmış əmlaka, həm də yaxınlıqda olan maddi obyektlərə dağıdıcı təsir göstərən aşağıdakı təbii fəlakətlər nəticəsində əmlakın zədələnməsi və ya məhvinə qarşı təminat verir:

1.1. firtina, qasırğa, burağan, tayfun

1.2. leysan

1.3. dolu

1.4. sel, daşqın

1.5. zəlzələ, vulkan püskürməsi

1.6. sunami

1.7. uçqun, daş uçqunu, çığ, torpaq sürüşməsi

1.8. torpaq çökməsi, uçulma

1.9. qar ağırlığı

2. Zəlzələ nəticəsində dəymış zərər ancaq o halda ödənilir ki, Sığortalı siğortalanmış bina və tikililərin layihələndirilməsi, tikintisi və istismarı zamanı həmin bina və tikililərin yerləşdiyi yerin seysmoloji şəraitinin lazımi şəkildə nəzərə alındığını sübuta yetirsən.

3. Səbəbi partlayış işləri, özül yerindən və ya karyerdən torpağın çıxarılması, boşluqların torpaqla doldurulması və ya torpaqla örtmə işlərinin aparılması və həmçinin bərk, maye və ya qaz halında olan faydalı qazıntıların çıxarılması və ya işlənməsi olan torpaq sürüşməsi, çökməsi və ya torpağın digər hərəkətinin nəticəsində dəymış zərər ödənilmir.

4. Atmosferdəki təbii proseslərin səbəb olduğu firtina, qasırğa, burağan nəticəsində zərər ancaq o halda ödənilir ki, zərər vurmuş küləyin sürəti 60 km/s-dan yüksək olsun. Küləyin sürəti müvafiq dövlət hidrometeoroloji qurumlarının arayışları ilə təsdiq olunur.

Sığortalanmış əmlaka açıq pəncərələrdən, qapılardan, təmir olunmamış dam örtüyündən və ya firtina, qasırğa, burağan və ya tufan nəticəsində yaranmamış digər boşluqlardan daxil olmuş yağış, qar, dolu və ya palçığın vurduğu zərər ödənilmir.

5. Sığortalanmış binaların və tikililərin və ya onlardakı əmlakın zədələnməsinin və ya dağılmasının səbəblərindən biri onların köhnəlməsi, qismən dağılması və ya uzun müddətli istismarı nəticəsində zədələnməsi olduqda, Sığortaçı sığortalanmış binaların və tikililərin köhnəliyinin zərərin həcmində təsir etdiyi nisbətdə siğorta ödənişini verməkdən imtina edə bilər. Sığortalı tikililərin köhnəliyinin zərərin həcmində təsir etmədiyi sübuta yetirərsə, Sığortaçının siğorta ödənişi vermək öhdəliyi qüvvədə qalır.

6. Bu hal siğorta müqaviləsində xüsusi olaraq göstərilmədikdə, aşağıdakıların nəticəsində baş vermiş zərər ödənilmir:

6.1. vitrinlərin, şüşə divarlarının vitrajlarının və binaların şüşədən olan digər elementlərinin zədələnməsi və ya məhv olması (risk 5.3.1.-ci maddə ilə sığortalanır);

6.2. dirək, antenna, açıq elektrik naqilləri, reklam qurğuları, plakat lövhələri, qoruyucu günlükler və ya vitrinlərin örtülleri və s. Kimi sığortalanmış binaların və tikililərin xarici tərəfində bərkidilmiş predmetlərin zədələnməsi və məhv olması (əmlak ayrıca siyahı ilə sığortaya qəbul edilir).

7. İnşaati bitməmiş, onlardan birbaşa təyinatları üzrə istifadə edən şəxslər tərəfindən əsaslı təmir və ya digər səbəblərdən uzun müddət üçün boşaldılmış binalar və tikililər siğortaya qəbul edilmir. Siğortalanmış binaların və tikililərin əsaslı təmir və ya digər səbəblərdən 60 gündən artıq müddət üçün boşaldılması haqda Siğortalı dərhal Siğortaçıya məlumat verməlidir. Siğortaçı siğorta müqaviləsinin qüvvəsini bu müddət üçün dayandırıb ilər.

8. Təbii fəlakətlər nəticəsində dəyən zərərlər üzrə siğorta təminatı bağlanmış əmlakin yanğından siğortası müqaviləsinə əlavə kimi verilir.

9. Siğorta müqaviləsində təbii fəlakətlərdən əlavə siğortaya münasibətdə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, digər bütün hallarda yanğından və digər risklərdən siğorta qaydaları tətbiq olunur.

Qeyd-şərt 2

Oğurluq və qarət riskindən əmlakin siğortasının əlavə şərtləri (Şərtlərin 5.2.2.1-ci maddəsi)

1. Əmlakin yanğından və digər risklərdən siğortası qaydalarına əsasən bağlanmış siğorta müqaviləsi və bu əlavə şərtlər üzrə Siğortaçı aşağıdakılardan nəticəsində əmlakin zədələnməsi və ya məhviniə qarşı təminat verir:

1.1. oğurluq;

1.2. siğorta ərazisində qarət (quldur hücum);

1.3. siğorta ərazisinə və ya ərazisindən daşınma və həmçinin yuxarıda qeyd olunmuş hərəkətlərə cəhd zamanı qarət.

Yuxarıda qeyd olunmuş risklərdən hər hansı biri ancaq siğorta müqaviləsində xüsusi olaraq göstərildikdə, siğortalanmış hesab olunur.

2. Siğorta müqaviləsi baxımından oğurluq cinayətkar aşağıdakıları etdikdə baş vermiş sayılır:

2.1. qapı və pəncərələri sindiraraq, kilidaçandan və ya saxta açarlardan və ya digər texniki vasitələrdən istifadə edərək siğortalanmış binalara daxil olduqda. Əsl açarlara sərəncam vermək hüquq olmayan şəxslərin tapşırığı və ya xəbərdar olması ilə hazırlanmış açarlar saxta hesab edilir; təkcə əmlakin siğorta ərazisindən itməsi saxta açarlardan istifadənin sübut olunması üçün kifayət deyildir;

2.2. siğortalanmış binaların daxilində əmlakin saxlandığı yer kimi istifadə olunan predmetləri yardımada və ya onları kilidaçandan və ya saxta açarlardan və ya digər alətlərdən istifadə edərək açdıqda; xidməti və ya təsərrüfat məqsədləri üçün Siğortalı və onun yanında işləyən şəxslərlə yanaşı üçüncü şəxslər tərəfindən istifadə olunan binalarda bu cür zərərlər üzrə siğorta təminatı ancaq bu hal müqavilədə xüsusi olaraq göstərildikdə verilir;

2.3. daha əvvəl adı yolla daxil olduğu və onlar bağlananadək gizli şəkildə qaldığı bağlı binalardan predmetləri götürdükdə və binanı tərk edərkən 2.1-ci maddədə qeyd olunmuş vasitələrdən istifadə etdikdə;

2.4. adı oğurluq edərkən aşkar edildikdə və oğurlanmış əmlakı mənimsemək məqsədilə bu əlavə şərtlərin 2.1 və 2.2-ci maddələrində qeyd olunmuş vasitələrdən istifadə etdikdə.

3. Siğorta müqaviləsi baxımından qarət (soyğunçuluq) cinayətkar aşağıdakıları etdikdə baş vermiş sayılır:

3.1. siğortalanmış əmlakin çıxarılmasına qarşı onların müqavimətini qırmaq üçün Siğortalıya və ya onun yanında işləyən şəxslərə qarşı zorakılıq tətbiq olunduqda;

3.2. Sağlamlıqlarına və ya həyatlarına təhdit səbəbilə Siğortalı və ya onun yanında işləyən şəxslər siğortalanmış əmlakin siğorta ərazisi daxilində verdikdə və ya verilməsinə imkan verdikdə; siğorta ərazisi bir neçə siğortalanmış bina və ya obyekt olduqda, Siğortalı və ya onun yanında işləyən şəxslərin sağlamlıqlarına və ya həyatlarına təhdidin ortaya çıxdığı siğortalanmış bina daxilində əmlakin çıxarılması qarət hesab edilir;

3.3. onların bu cür vəziyyəti özlərinin cinayətkar hərəkətlərinin nəticəsi olmadıqda və onların bu cür çıxarılmaya müqavimət göstərmələrinə imkan vermədikdə, Siğortalının və ya onun yanında işləyən şəxslərin çərəsiz vəziyyətdə

olduqları zaman sıgortalanmış əmlak onlardan alındıqda.

Sığortalanmış əmlaka qaygının müvəqqəti tapşırıldığı Sığortalının ailə üzvü onun yanında işləyən şəxslərə bərabər tutulur.

4. Sığortalanmış əmlakın sıgorta ərazisinə və ya yerindən daşınması zamanı qarət üzrə 3-cü maddədə göstərilmiş şərtlərə əlavə olaraq aşağıdakı şərtlər tətbiq olunur:

4.1. Sığortalının tapşırığı ilə bu cür daşınmanı həyata keçirən şəxslər Sığortaliya bərabər tutulur; lakin bu müddəə müqavilələrə əsasən Sığortaliya işləməyən yüklerin, qiymətli əşyaların və nəğd pulların peşəkar daşıyıcıları və ya inkassatorlar tərəfindən həyata keçirilən daşınmalara tətbiq olunmur;

4.2. bu əlavə şərtlərin 3.2.-ci maddəsində sadalanmış hallarda sıgortalanmış əmlak təhdidin edildiyi yerdə götürüldükdə, qarət baş vermiş sayılır.

5. Aşağıdakıların nəticəsində dəymış zərərə sıgorta təminatı verilmir:

5.1. Sığortalı ilə birgə yaşayan və onunla birgə təsərrüfat aparan şəxslərin oğurluq və ya qarət əlamətləri daşıyan hərəkətləri;

5.2. Oğurluğun və ya qarətin həyata keçirilməsi və hazırlanması sıgortalanmış binaların bu cür şəxslər üçün bağlı olduğu vaxt ərzində icrası istisna olunmaqla, Sığortaliya işləyən şəxslər qəsdən edilmiş hərəkətləri;

5.3. sıgorta ərazisinə və ya ərazisindən daşınma zamanı qarət:

- daşınmalar sıgorta müqaviləsi nəzərdə tutulduğundan daha artıq sayıda nəqliyyat vasitəleri ilə həyata keçirildikdə;

- qarət daşınmanın həyata keçirilməsinin tapşırıldığı şəxslər tərəfindən həyata keçirildikdə;

5.4. bu hadisələr oğurluğun, qarətin və ya onlara cəhdin nəticəsində baş verdikdə, yanğın, partlayış və ya su borularının suyu ilə zərərin vurulması;

5.5. qaydaların 6.1.1.-6.1.3-ci maddələrin müddəalarına uyğun olaraq hərbi hərəkətlərin, vətəndaş müharibəsinin və ya nüvə enerjisinin təsiri.

6. Qaydaların 2.3-ci maddəsində sadalanmış predmetlərlə yanaşı oğurluq və qarətdən sıgorta aşağıdakılara da təminat vermir:

6.1. kassa aparatı və ona bənzər aparatlar – nəğd pullar onlardan çıxarılanadək;

6.2. içindəkilər də daxil olmaqla, qəpiklərin qəbulu üçün qurğu olan ticarət və ya xirdalama avtomatları.

7. Sığorta müqaviləsi ilə Sığortaliya işləyən şəxslərin şəxsi əşyalarının xüsusi sıgortası nəzərdi tutulduqda, bu cür sıgorta ancaq həmin şəxslərin adətən öz xidməti vəzifələrini icra edərkən istifadə etdikləri predmetlərə təminat verir. Sığorta Sığortaliya işləyən şəxslərə məxsus nəğd pullara, qiymətli kağızlara və nəqliyyat vasitələrinə təminat vermir. Yuxarıda qeyd olunmuş əmlaka dair sıgorta təminata ancaq həmin əmlaka dair digər sıgorta müqavilələri bağlanmadıqda verilir.

8. Ancaq xüsusi olaraq sıgorta müqaviləsində göstərildikdə, müəyyən edilmiş hədlər həcmində aşağıdakı xərclər ödənilir:

8.1. sıgorta hadisəsindən sonra binaların zir-zibilinin yiğisidirməsi və təmizlənməsi xərcləri;

8.2. sıgorta hadisəsi nəticəsində sıgorta müqaviləsinə əsasən sıgorta ərazisi olan binalara, yerlərə vurulmuş zərərin aradan qaldırılması xərcləri;

8.3. sıgorta ərazisinin bilavasitə yaxınlığında olan ayrıca duran reklam stendləri və ya vitrinləri;

8.4. kassa seyflərindən və zirehli otaqlardan başqa, sıgorta hadisəsi nəticəsində açarları itmiş yerlərin kilidlərinin və ya açarlarının dəyişdirilməsi xərcləri.

9. Sığorta ancaq o əmlakin çıxarılmasına, zədələnməsinə və ya məhv olunmasına təminat verir ki, həmin əmlak ev yarmaqla oğurluq (bu əlavə şərtlərin 2-ci maddəsi) və ya qarət (bu əlavə şərtlərin 3-cü maddəsi) baş verdiyi anda sığorta ərazisində (bu əlavə şərtlərin 9.1-ci maddəsi) olsun.

Ancaq oğurluq və ya qarət edənin tələbi ilə həmisiğorta ərazisinin xaricindən sığorta ərazisinə gətirilmiş əmlak sığorta olunmamış sayılır.

9.1. Sığorta ərazisi aşağıdakılardır:

9.1.1. oğurluq halında – sığorta müqaviləsində göstərilmiş binaların otaqları;

9.1.2. qarətdən sığorta üzrə - bu əlavə şərtlərin 9.1.1.-ci maddəsində sadalanmışlarla yanaşı, kənar şəxslər tərəfindən istifadələrini istisna edən şəkildə çəpərləndikdə, sığorta müqaviləsində göstərilmiş və ya sığortalanmış binaların inşa edildiyi torpaq sahələrinin ərazisi;

9.1.3. daşınma zamanı qarətdən sığorta (bu əlavə şərtlərin 4-cü maddəsi) – sığortalanmış əmlakin daşınmasının adı və rasional seçilmiş marşrutları; sığortalanmış nəqliyyat vasitəsinə yüklənmək üçün olduğu yerdən çıxarıldığı an marşruta daxil olmuş, çatdırılacağı şəxslərə təhvil verildiyi an isə marşrutdan çıxmış hesab edilir;

9.2. oğurluq sığortasının qaydalarının 8-ci maddəsinə əlavə olaraq aşağıdakılardır riskin dərəcəsinin artması hesab edilir:

9.2.1. bu əlavə şərtlərin 9.2-ci maddəsinə əsasən qiymətli əmlak üçün nəzərdə tutulmuş saxlanma yerləri ləğv edilməsi və ya daha az etibarlı yerlər əvəz edilməsi və ya saxlanma yerlərinin etibarlılıq dərəcəsinin azalması;

9.2.2. sığortalanmış binaların və yerlərin təmiri və ya yenidən təchiz edilməsi və həmçinin bilavasitə sığortalanmış binalara və yerlərə bitişik olan binaların və yerlərin təmiri və ya bu cür binalarda taxtabəndin və ya qaldırıcı mexanizmlərin quraşdırılması;

9.2.3. bilavasitə sığortalanmış yerlərə bitişik (yuxarıdan, aşağıdan və ya yandan) yerlərin uzun müddətə (60 gündən artıq) boşaldılması;

9.2.4. Sığortalının təsərrüfat fəaliyyətinin uzun müddətə (60 gündən artıq) dayandırılması;

9.2.5. bu cür kildilərin açarları daha əvvəl itirildikdə, Sığortalının sığortalanmış yerlərdə və saxlanma yerlərində kildilərin onlara bərabər kildilərlə əvəz edilməsi üzrə tədbirlər görməməsi.

10. Sığortalı riskin dərəcəsini artırın halların aradan qaldırılması üçün bütün mümkün tədbirləri dərhal görməli, bu mümkün olmadıqda, Sığortaçı ilə razılışdıraraq əlavə təhlükəsizlik tədbirləri görməli.

11. Qaydaların 9-cu maddəsinin müddəalarına əlavə olaraq, Sığortalı qanunlarla, normativ aktlarla və ya sığorta müqaviləsi ilə nəzərdə əmlakin mühafizəsi qaydalarına riayət etməlidir:

11.1. qanunlarla, normativ aktlarla və ya sığorta müqaviləsi ilə nəzərdə əmlakin mühafizəsi və qiymətli əşyaların saxlanması qaydalarına riayət etməli;

11.2. iş vaxtından kənar vaxtlarda sığortalanmış yerlərin bağlanması, zəruri hallarda isə onların mühafizəsini təmin etməli;

11.3. sığorta müqaviləsi ilə xüsusi sığorta təminatı nəzərdə tutulduğda, əmlakin siyahısını tutmaq və uçotunu aparmaq.

12. qaydaların 13-cü maddəsinə əlavə olaraq, sığorta hadisəsi baş verdikdə, Sığortalı aşağıdakılardır etməlidir:

12.1. hadisə barədə dərhal müvafiq daxili işlər orqanlarına məlumat verməli;

12.2. oğurlanmış əmlakin siyahısını daxili işlər orqanlarına təqdim etməli;

12.3. Sığortaçı ilə razılışdırılmış həddi aşan zərərlər (kassa zərəri) baş verdikdə, bu cür zərərin aşkar edildiyi

gündən sonrakı 3 gün ərzində Sığortaçıya bu haqda məlumat verməli.

13. Sığortalı sığorta hadisəsi nəticəsində itirilmiş əmlakın olduğu yeri öyrəndikdə, bu haqda dərhal Sığortaçıya məlumat verməlidir.

14. Sığorta hadisəsi nəticəsində itirilmiş əmlak:

14.1. zərər ödənilənədək zədələnməmiş vəziyyətdə Sığortalıya qaytarıldıqda, sığorta təminatı ödənilmir;

14.2. zərər ödənilidikdən sonra zədələnməmiş vəziyyətdə Sığortalıya qaytarıldıqda, Sığortalı Sığortaçıdan aldığı sığorta ödənişi məbləğini ona qaytarmalıdır. Lakin bu cür əmlak sığorta hadisəsindən bir il keçdiqdən sonra qaytarıldıqda, Sığortalı alınmış sığorta ödənişi qaytarmaya bilər. Sonuncu halda qaytarılmış əmlak Sığortaçının mülkiyyətinə keçir. Sığortalı bu əmlakı və həmçinin bu əmlakın Sığortaçının mülkiyyətinə keçməsini təsdiq edən sənədləri Sığortaçıya təhvil verməlidir;

14.3. zədələnmiş vəziyyətdə Sığortalıya qaytarıldıqda, Sığortaçı qaydaların 19.14-cü maddəsinə əsasən sığorta ödənişi verir.

15. oğurluq və qarət üzrə sığorta təminatı Sığortaçı ilə bağlanmış əmlakın yanından sığortası üzrə əsas müqaviləyə əlavə olaraq verilir.

14. Sığorta müqaviləsində bu əlavə sığortaya münasibətdə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, digər bütün hallarda yanından və digər risklərdən sığortai qaydaları tətbiq olunur.

Qeyd-şərt 3

Əmlakın üçüncü şəxslər tərəfindən qəsdən zədələnməsi və ya məhv edilməsi, vandalizm və terror aktları riskinə qarşı əmlak sığortasının əlavə şərtləri (Şərtlərin 5.2.2.2-ci maddəsinə)

1. Əmlakın yanından və digər risklərdən sığortası qaydalarına əsasən bağlanmış sığorta müqaviləsi və bu əlavə şərtlər üzrə Sığortaçı qəsdən zərər vurma, murdarlama (vandalizm) və ya sığortalanmış əmlakın üçüncü şəxslər tərəfindən məhv edilməsi nəticəsində əmlakın zədələnməsi və ya məhvini qarşı təminat verir.

2. Bu əlavə şərtlər aşağıdakılara təminat vermir:

2.1. sığortalanmış binaların konstruksiya elementlərinin zədələnməsi xaric, oğurluq və qarətlə bağlı dəyən zərər (qeyd-şərt 2 üzrə sığortalanır)

2.2. kütləvi iğtişaşlarla bağlı dəyən zərər (qeyd-şərt 4 üzrə sığortalanır);

2.3. Sığortalının özünün və ya rəhbər işçilərindən birinin təqsiri ucbatından dəyən zərər;

2.4. muzdla işləyən işçilərin və ya şəxslərin vurduğu zərər.

Qeyd-şərt 4

Əmlakın kütləvi iğtişaşlar riskinə qarşı sığortasının əlavə şərtləri (Şərtlərin 5.2.2.3-cü maddəsinə)

1. Sığorta baxımından kütləvi iğtişaşlar dedikdə üçüncü şəxslərin səhhətinə, sığortalanmış əmlaka qəsdən və açıq şəkildə zərər vuran və hüquq-mühafizə orqanlarına aktiv müqavimət göstərən böyük sayda mülki şəxslərin (izdihamın) hüquqazidd hərəkətləri.

2. Bilavasitə kütləvi iğtişaşlarla bağlı olan qarətlər, talan zamanı əmlakın oğurlanması nəticəsində vurulmuş zərər sığortalanmış hesab edilir.

3. Nəqliyyat vasitələrində olan əmlaka vurulan zərər, şüşələrin sınması, su anbarlarından suyun vurduğu zərər Sığortaçının bu qeyd-şərt üzrə məsuliyyətdən istisna edilir.

Qeyd-şərt 5

**Su borularından olan suyun, buxarın və mayelərin vurduğu zərərə qarşı əmlak siğortasının əlavə şərtləri
(şərtlərin 5.2.3.1-cü maddəsinə)**

1. Əmlakin yanğından və digər risklərdən siğortası qaydalarına əsasən bağlanmış siğorta müqaviləsi və bu əlavə şərtlər üzrə Sığortaçı su, kanalizasiya şəbəkələrindən və isitmə sistemlərindən, su çənlərindən, kranlardan suyun, buxarın, digər mayelərin sızması və həmçinin gözlənilməz və zəruri olmayan hallarda yanğınsöndürmə sistemlərinin (sprinkler sistemlərinin) işə düşməsi nəticəsində əmlakin zədələnməsinə qarşı təminat verir.

2. Bina və tikililər siğortalandıqda, aşağıdakılara dair siğorta təminatı də verilir:

2.1. bilavasitə siğortalanmış binalarda olan su borularının, bu əlavə şərtlərin 1-ci maddəsində sadalanılmış sistemlərin qəfil sızmalarının aradan qaldırılması üzrə xərclər; boruların əvəz edilməsi zərurəti halında hər bir siğorta hadisəsi üzrə boruların zədələnmiş hissəsinin uzunluğuna ölçülən iki metrindən artıq olmamaqla xərclər ödənilir;

2.2. bu əlavə şərtlərin 2.1-ci maddəsində göstərilmiş su borularının və kranlar, ventillər, çənlər, vannalar, radiatorlar, isidici qazanlar, boylerlər və s. kimi onlara bilavasitə qoşulmuş aparat və cihazların qəfil donmaları nəticəsində ortaya çıxmış xərclər;

2.3. bu əlavə şərtlərin 2.1-ci maddəsində göstərilmiş binanın içində olan boruların, isitmə batareyalarının donunun açılması xərcləri.

2.4. binanın içində reservuarlardan, isitmə sistemlərindən neft məhsullarının sızması ilə bağlı zərər.

Aşağıdakı xərclər ödənilmir:

3.1. siğortalanmış binaların və yerlərin xaricində olan su, kanalizasiya şəbəkələrinin, isitmə və ya yanğına qarşı sistemlərin boru kəmərlərinin və ya digər hissələrinin təmiri və ya əvəz edilməsi və həmçinin donunun açılması üzrə;

3.2. isitmə və digər sistemlərin su ilə, neft məhsulları ilə doldurulması üzrə.

4. yanğınsöndürmə sprinkler sistemlərinin qəfil işə düşməsi nəticəsində dəyməş zərərlərə ancaq onlar aşağıdakılardan nəticəsində baş vermədikdə təminat verilir:

4.1. yanğın zamanı ortaya çıxmış yüksək temperatur;

4.2. siğortalanmış binaların və tikililərin təmiri və ya yenidən inşası;

4.3. sprinkler sistemlərinin özünün quraşdırılması, sökülməsi, təmiri, konstruksiyasının dəyişdirilməsi;

4.4. siğorta hadisəsi baş verənədək Sığortalının bildiyi və ya bilməli olduğu inşaat çatışmazlıqları və ya sprinkler sistemlərinin özlərinin çatışmazlıqları.

5. Aşağıdakılara siğorta ilə təminat verilir:

5.1. bunlar bu əlavə şərtlərin 1-ci maddəsində göstərilmiş səbəblərin hər hansı biri, məsələn, daşqın, qrunt sularının səviyyəsinin qalxması nəticəsində yağış və ya qar suyu ilə vurulduğda, siğortalanmış əmlaka su ilə zərər vurulması nəticəsində zərərlər;

5.2. sünü şəkildə yaradılmış aşağı temperatur (şaxta) nəticəsində dondurucu qurğuların səbəb olduğu zərərlər;

5.3. bu əlavə şərtlərin 1-ci maddəsində göstərilmiş sistemlərin təbii köhnəlməsi, korroziyası və ya paslanması nəticəsində dəyməş zərərlər;

5.4. əldə çıxmış fayda, gəlir itkisi, su, buxar və ya istiliyin itkisi və s. kimi dolayı zərərlər;

5.5. döşəmə səthindən 20 sm.-dən daha az məsafədə zirzəmi və ya digər dərində yerləşən yerlərdə saxlandıqda, anbarda saxlanan malların vurduğu zərərlər;

5.6. siğortanın başlanmasından əvvəl baş vermiş, lakin başlanmasından sonra aşkar olunmuş zərərlər.

6. Siğortalının aşağıdakı öhdəlikləri var:

6.1. siğortalanmış binalarda və tikililərdə su kəmərləri, kanalizasiya, isitmə və yanğına qarşı sistemlərin normal istismarını, onlara vaxtlı-vaxtında texniki xidmətin göstərilməsini və təmir olunmalarını təmin etmək;

6.2. siğortalanmış binaların və tikililərin əsaslı təmir və ya digər məqsədlər üçün 60 gündən daha uzun müddətə boşaldılması halında yuxarıda qeyd olunan sistemləri söndürmək və onların sudan və buxardan vaxtında azad edilməsini təmin etmək.

7. Siğortalı bu əlavə şərtlərin 6-cı maddədə göstərilmiş öhdəlikləri yerinə yetirmədikdə, Siğortaçı həmin yerinə yetirməmənin zərərin həcmini artırduğu həddə siğorta ödənişini tam və ya qismən verməkdən imtina edə bilər.

8. Su kəmərlərindən suyun vurduğu zərərlər üzrə siğorta təminatı Siğortaçı ilə bağlanmış əmlakın yanğından siğortası üzrə əsas müqaviləyə əlavə olaraq verilir.

9. Siğorta müqaviləsində bu əlavə siğortaya münasibətdə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, digər bütün hallarda yanğından və digər risklərdən siğortai qaydaları tətbiq olunur.

Qeyd-şərt 6

Nəqliyyat vasitələrinin vurması ilə bağlı əmlak siğortasının əlavə şərtləri (şərtlərin 5.2.3.2-ci maddəsinə)

1. Əmlakın yanğından və digər risklərdən siğortası qaydalarına əsasən bağlanmış siğorta müqaviləsi və bu əlavə şərtlər üzrə Siğortaçı nəqliyyat vasitələrinin siğortalanmış əmlakı vurma nəticəsində əmlakın zədələnməsi və ya məhv ilə bağlı zərərlərə təminat verir.

2. Nəqliyyat vasitələrinin vurması dedikdə yerüstü, hava və su nəqliyyat vasitəleri ilə temas nəticəsində siğortalanmış əmlakın bilavasitə məhv olması və ya zədələnməsi.

3. Aşağıdakılara siğorta ilə təminat verilmir:

3.1. Siğortalının, siğortalanmış binalardan istifadə edənlərin və ya onların işçilərinin istismar etdikləri nəqliyyat vasitələrinin əmlaka vurduğu zərərlər;

3.2 Siğortalının nəqliyyat vasitələrinə vurulmuş ziyan.

Qeyd-şərt 7

Siğorta hadisəsi nəticəsində binaların uçması (çökəməsi) ilə bağlı əmlak siğortasının əlavə şərtləri (şərtlərin 5.2.3.3-cü maddəsinə)

1. Siğortaçı siğorta hadisəsi nəticəsində binanın (tikilinin) qəfildən tam və ya qismən dağılması ilə bağlı siğortalanmış əmlaka vurulmuş zərəri ödəyir.

2. Çökəmənin binalara və tikililərə qeyri-qənaətbəxş xidmət, pis inşaat torpağı, zəlzələ kimi səbəbləri istisna olunur.

3. Obyektlərin inşası, quraşdırılması, yenidən inşası zamanı binaların və ya onların konstruktiv elementlərinin çökəməsi nəticəsində dəymiş zərərlər siğortalanmış hesab edilmirlər.

3.. Bu Şərtlərə əsasən layihəçinin, inşa edən səhvi və ya səhlənkarlığı nəticəsində binaların, tikililərin uçması ilə bağlı ortaya çıxmış zərərə təminat verilmir.

Qeyd-şərt 8

Tüstünün vurduğu zərərlə bağlı əmlak siğortasının əlavə şərtləri (şərtlərin 5.2.3.4-cü maddəsinə)

1. Siğortaçı tüstü ilə siğortalanmış əmlaka vurulmuş zərərlərə təminat verir.

2. Tüstü ilə vurulmuş zərər dedikdə siğortalanmış ərazidə olan qurğulardan (əritmə sobaları, odluq, hisxana və s.) qəfildən, nəzərdə tutulmamış şəkildə (təyinatı üzrə olmayan şəkildə) çıxmış tüstü (duda, his) ilə siğortalanmış əmlakın bilavasitə məhv edilməsi və ya zədələnməsi başa düşür.

3. Tüstünün uzun müddətli təsiri nəticəsində dəymmiş zərərlərə siğorta təminatı verilmir.

Qeyd-şərt 9

Səs zərbəsi ilə bağlı əmlak siğortasının əlavə şərtləri (şərtlərin 5.2.3.5-ci maddəsinə)

Siğortaçı səs zərbəsinin təsiri nəticəsində siğortalanmış əmlakın zədələnməsi, məhv olması ilə bağlı zərərlərə təminat verir. Siğortaçı köhnəlmış bina və tikililərə vurulmuş zərər və həmçinin səs zərbəsindən ölmüş və ya qorxudan travma almış kənd təsərrüfatı heyvanlarına görə məsuliyyət daşıdır.

Qeyd-şərt 10

İşin dayanması nəticəsində baş verən zərər və itkilər üzrə əmlak siğortasının əlavə şərtləri (şərtlərin 5.2.3.6-ci maddəsinə)

1. Siğortaçı razılaşır ki, Əmlakin yanğından və digər risklərdən siğortası qaydalarının müddəalarına əməl olunması şətilə, siğorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddətdə həmin müqavilədə qeyd olunmuş risklər nəticəsində əmlaka dəymmiş zərər və itkilərlə əlaqədar olaraq işin dayanması hallarında Siğortaçı işin dayanması ilə əlaqədar siğorta təmənti verir. Bu halda nəzərə almaq lazımdır ki, Siğortaçının məsuliyyəti heç bir halda Siğorta Müqaviləsində göstərilən siğorta məbləğindən yuxarı ola bilməz.

2. Əgər siğorta müqaviləsi ilə başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, aşağıdakılardan nəticəsində də baş vermiş işin dayanmasına görə baş verən zərər və itkilərə görə həmçinin siğorta təminatı verilir:

a. Siğortalıya məxsus olmayan və onun tərəfindən icarə müqaviləsinə, yaxud başqa şərtlər əsasında uzun müddət üçün (12 aydan yuxarı) istifadəyə götürülmüş avadanlıq, yaxud digər daşınar əmlakin zərər çəkməsi və məhv olmasına görə işin dayanmasına əsasən siğorta təmənti verilir. Lakin nəzərə almaq lazımdır ki, bu cür əmlak və avadanlıqlar zərər dəyən anda təsərrüfat məqsədləri üçün Siğortalının istifadəsində, eləcə də, siğorta müqaviləsində göstərilən siğorta təminatının əhatə ərazisi hüdudlarında olmalıdır.

b. Siğorta müqaviləsində göstərilən siğorta təminatının əhatə ərazisində yerləşən və siğortalının istehsal, kommersiya və digər təsərrüfat məqsədi ilə istifadə etdiyi, hətta ona məxsus olmayan, lakin onun tərəfindən icarə müqaviləsi, yaxud hər hansı digər hüquqi əsasla istifadə olunan binanın zədələnməsi, yaxud məhv olması.

3. Əgər siğorta müqaviləsi ilə başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa işin dayanması, siğorta obyekti hesab olunmayan əmlakların zərər çəkməsi, itirilməsi, yaxud məhv olması səbəbindən baş vermişdir, bu zaman işin dayanmasına görə siğorta təminatı verilmir və heç bir ödəniş həyata keçirilmir.

4. Əgər siğorta müqaviləsi ilə başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, işin dayanması ilə əlaqədar zərər və itkilər aşağıdakılardan ibarətdir:

a. Siğortalının işinin dayanması müddətində siğortalanmış təsərrüfat fəaliyyətinin davam etdirilməsi üzrə cari xərcləri;

b. İşin dayanması nəticəsində Siğortalının təsərrüfat fəaliyyətindən əldə etdiyi gəlirin itirilməsi.

5. Siğortalının təsərrüfat fəaliyyətinin davam etdirilməsi üzrə cari xərcləri siğortalının labüb surətdə işin dayanması zamanı çəkdiyi xərclərdir. Əgər siğorta müqaviləsi ilə başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa aşağıdakılardan bu cür xərclərə aid edilə bilər:

a. Siğortalının işçilərinin və xidmətçilərinin əmək haqqı;

- b. Sosial sigorta orqanlarına ödəmələr, digər analogi ödəmələr;
 - c. Əgər icarə müqaviləsinə əsasən icarə haqqının icarəyə götürürən tərəfindən ödənilməsi nəzərdə tutulmuşdursa, Sığortalının öz təsərrüfat fəaliyyəti üçün icarəyə götürdüyü binanın, avadanlıqların və s. icarə haqqı;
 - d. Müəssisənin təsərrüfat fəaliyyətinin nəticəsindən asılı olmayaraq, vergi və ödəmələr;
 - e. Kredit və digər cəlb olunmuş vəsaitlər üzrə faiz ödəmələri. Bu halda nəzərə alınmalıdır ki, həmin vəsait sigorta hadisəsi nəticəsində dayanmış olduğu təsərrüfat fəaliyyətinə yönəldilmiş olmalıdır.
 - f. Sığortalının müəssisəsi üçün müəyyən edilmiş amortizasiya hesablaşmaları.
6. Sığortalanmış təsərrüfat fəaliyyəti nörosesində itirilən gəlir Sığortalının işinin dayanması müddətində əldə edə biləcəyi gəlir hesab olunur:
- a. İstehsal müəssisələri – məhsul buraxılması hesabına;
 - b. Xidmət sahəsinə aid olan müəssisələr – xidmət göstərilməsinə görə;
 - c. Ticarət müəssisələri – əgər Sığortalının təsərrüfat fəaliyyəti maddi zərər dəyməsi nəticəsində dayandırılmış olmasaydı mal və məhsulların satılmasına görə
7. Aşağıda göstərilən xərclər təsərrüfat fəaliyyətinin davam etdirilməsi üçün nə cari xərclərə, nə də itirilmiş gəlirə aid edilmir:
- a. Satışdan, dövriyyədən vergilər və onlara oxşar olan digər vergi və ödəmələr, gömrük rüsumları, habelə kapital və əsas fondlardan tutulan vergilər və müəssisələrin təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsindən asılı olaraq hesablanan digər vergilər;
 - b. Sığortalının təsərrüfat fəaliyyətində istifadə olunan xammal, polufabrikat və materialların alınması xərcləri;
 - c. Satış dövriyyəsi əsasında lisenziya və müəllif təltiflərinin ödənilməsi, habelə ixtiraya görə təltiflər və sigorta tədiyyələri;
 - d. Sığortalının göndərdiyi malların daşınma xərcləri və onunla əlaqədar olan digər xərclər;
 - e. Qiymətli kağızlarla, torpaq sahələri ilə, və ya sərbəst pul vəsaitləri ilə yaxud kapitallarla bağlı əməliyyatlar, habelə bu cür əməliyyatlardan əldə olunan gəlirlər hansılar ki, Sığortalının sigorta müqaviləsində göstərilən təsərrüfat fəaliyyətinə bilavasitə aidiyyatı olmayan əməliyyatlar üzrə xərclərdir;
 - f. Sığortalının onunla bağlanmış müqaviləyə əsasən müqavilə öhdəliklərinin yerinə yetirilməməsi səbəbindən ödəməli olduğu cərimə, dəbbə pulları, yaxud pul formasında digər cərimə sanksiyaları, o cümlədən məhsulun istesalinin, yaxud xidmət göstərilməsinin ləngidilməsi, daşimanın təxirə salınması, yaxud digər oxşar öhdəliklər, əgər:
 - a) Bu cür yerinə yetirməmə sigorta müqaviləsində göstərilən təsərrüfat fəaliyyətində fasilənin başlanmasının bilavasitə nəticəsi olmamalıdır;
 - b) Yuxarıda göstərilən sanksiyalar işin dayanmasına səbəb olan maddi zərərin baş verməsindən sonra qüvvəyə minən müqavilə ilə nəzərdə tutulmalıdır.
8. Əgər sigorta müqaviləsi ilə başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa bu ümumi qaydaların istisnalar bəndinə əlavə olaraq aşağıdakılara görə Sığortacı işin dayanmasına görə sigorta təminatı vermir və sigorta ödənişi həyata keçirmir:
- a. Maddi zərərin baş verməsindən əvvəlki vəziyyətlə müqayisədə istehsalın artırılması, yaxud yeniləşdirilməsi ilə əlaqədar olaraq zərərin artması;
 - b. İstehsalın bərpə edilməsində və yeniləşdirilməsində fövqəladə ləngimələrin baş verməsi. Məsələn bu cür ləngimələr məhkəmədə, arbitrajda işlərin aparılması, mülkiyyət münasibətlərinin, icarə məsələlərinin aydınlaşdırılmasına və s. aid ola bilər;
 - c. Sığortalı maddi zərər dəymmiş əmlakın bərpə edilməsi və onun əvəz olunması ilə əlaqədar işləri görə bilmədiyi və vaxtı-vaxtında istehsal prosesinin bərpə olunması üçün zəruri tədbirləri yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə;
 - d. Inzibati orqanlar, yaxud hər hansı dövlət orqanının təzyiqi ilə hər hansı bərpə işlərinin yerinə yetirilməsinə, yaxud Sığortalının təsərrüfat fəaliyyətinə mane olunması səbəbindən əmlakın bərpə edilməsi, yaxud istehsal prosesinin yenidən təşkil edilməsinin ləngiməsi;
 - e. Əmlakın sigortalanmış hissəsinin zədələnməsi, məhv olması, yaxud itirilməsi nəticəsində sigortalanmamış əmlak hissəsindən istifadəsi qeyri-mümkün olması nəticəsində işin dayanması nəticəsində zərərin miqdarı artarsa.

9. Əgər siğorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, siğortaçı siğorta müqaviləsində qeyd olunmuş risklər nəticəsində işin dayanması tarixindən etibarən 12 aydan yuxarı olmamaq şətirlə işin dayanması nəticəsində baş verən zərər və itkilərə təminat verir.

10. Əgər siğorta müqaviləsi ilə başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, siğorta müqaviləsində göstərilən risklər nəticəsində işin dayanması nəticəsində baş verən zərər və itkilərin siğortalanması üzrə siğorta məbləği Sığortalının müsuliyyət daşıdığı müddət üçün planlaşdırılan cari xərcləri və təmiz gəliri həcmində müəyyən olunur. Planlaşdırılan cari xərclər və təmiz gəlir Sığortalı tərəfindən siğorta müqaviləsinin qüvvəyə mindiyi tarixdən müəyyən edilir. Burada Siğortaçı siğorta məbləğini özü tərəfindən və ya onun tələbi ilə müstəqil auditor şirkəti tərəfindən təsdiq edilməsini tələb etmək hüququna malikdir. Bu siğorta növü üzrə ödəniş məbləği şəhadətnamədə qeyd olunmuş siğorta məbləğindən yuxarı ola bilməz. Siğorta ödənişi zamanı siğorta məbləği həmin ödənişlərin həcmi qədər azalır.

11. Əgər siğorta müqaviləsi ilə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, siğorta müqaviləsində qeyd olunmuş risklər nəticəsində işin dayanması üzrə siğorta məbləği həqiqi cari xərclərdən və xalis gelirdən aşağı olarsa, Siğortaçı siğorta hadisəsi baş verdikdə Sığorta ödənişini siğorta məbləğinin həqiqi cari xərclərə, yaxud Sığortalının təmiz gəlirinə olan nisbətində ödəyir.

12. Əgər əmlakın bir hissəsinin yanğın və digər əlavə risklərdən siğotası üzrə digər siğorta müqaviləsi vardırsa, Sığortalı bu cür siğorta müqaviləsi barədə Siğortaçıya məlumat verməlidir. Əgər işin dayanması nəticəsində baş verən zərər və itkilər digər siğorta müqaviləsi ilə siğortalanarsa onda bu növ siğorta üzrə siğorta məbləği digər siğorta müqaviləsində göstərilən siğorta məbləği nəzərə alınmaqla müəyyənləşdirilə bilər.

13. Əmlakın siğorta müqaviləsində göstərilən risklər nəticəsində işin dayanması ilə əlaqədar zərər və itkilər baş verdikdə, siğorta ödənişinin həcmi təsərrüfat fəaliyyətinin yerinə yetirilməsi üçün çəkilən cari xərclər və faktiki təmiz gəlirlər əsasında müəyyən edilir.

14. Sığorta ödənişinin həcmi müəyyən edilərkən əgər siğorta müqaviləsində göstərilən hadisələr baş verməsəydi siğortalanmış təsərrüfat fəaliyyətinin gedisiñə və onun nəticələrinə təsir göstərə bilən bütün faktorlar nəzərə alınmalıdır.

15. Təsərrüfat fəaliyyətinin davam etdirilməsi üçün cari xərclərə görə yalnız o halda ödəniş verilir ki, Sığortalı qanuna əsasən, yaxud müqaviləyə uyğun olaraq bu cür xərclərin aparılmasına bəcər olmuş olsun.

16. Təsərrüfat fəaliyyətinin davam etdirilməsi üçün cari xərclərin və gəlirin itirilməsinə görə siğorta ödənişin həcmi siğorta müqaviləsində göstərilən hadisələr nəticəsində işlərin dayanması müddətində, Sığortalının həmin hadisələr baş verməsəydi təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində əldə edə biləcəyi gəlir həcmində müəyyənləşdirilir.

17. Sığortalının binası, avadanlıqları və digər əsas vəsaitlərinin amortizasiya ayırmaları üzrə ödəniş yalnız o halda həyata keçirilir ki, həmin ayırmalar zərərə məruz qalmamış əsas vəsaitlər, yaxud onların zərər dəyməmiş hissələri ilə əlaqədar yerinə yetirilmiş olsun.

18. Bu siğortaya görə siğorta ödənişinin hesablanması Sığortalının mühasibat uçotunun məlumatları əsasında aparılır. Əgər siğorta müqaviləsi ilə başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa siğortalı öz hesabına mühasibat uçotunu aparmalı və siğortaçı tələb etdikdə, bütün mühasibat sənədlərini və siğorta ödənişinin həcmində müəyyənləşdirilməsi üçün zəruri olan digər sənədləri təqdim etməlidir. Bundan başqa sığortalı axır üç il ərzində əsas fondların balansını və invetar cədvəlini saxlamalı və onların bir zamanda məhv olmamasına şərait yaratmalıdır. Sığortalı yuxarıda qeyd olunmuş öhdəlikləri yerinə yetirmədikdə siğortaçı siğorta ödənişin verilməsində imtina etmək hüququna malikdir.

19. Siğortaçı, yalnız aşağıdakı hallarda sığortalının siğorta müqaviləsində göstərilən risklər nəticəsində işin dayanması ilə əlaqədar zərər və itkilərin qarşısını almaq üçün çəkdiyi xərclərə görə təminat verir:

- Həmin xərclərin köməyi ilə Sığortaçı tərəfindən həyata keçiriləcək siğorta ödənişinin həcmi azalırsa;
- Həmin xərclər Sığortaçının bildiyi halda və onun əvvəlcədən razılığını almaqla həyata keçirilərsə;
- Həmin xərclərin çəkilməsinin taxirəsalınmaz olduğunu nəzərə alaraq, Sığortalı həmin xərclərin çəkilməsi üçün Sığortaçının razılığını almağa macər tapmamışdır, Sığortalı ilk imkan yaranan kimi o görülən tədbirlər haqqında Sığortaçıya məlumat verməlidir. Sonuncu hal baş verərsə Sığortaçı həmin xərclərin dayandırılmasına və ya Sığortalının həmin qarşısı alınma tədbirlərin dəyişdirilməsinə tələb etmək hüququna malikdir.

20. Aşağıdakılar nəticəsində siğorta ödənişi verilmir:

- Bu siğorta müqaviləsinə görə maksimal məsuliyyət müddəti başa çatdıqdan sonra;
- Sığortalının xərcləri hansı ki, siğorta müqaviləsinə əsasən təminat verilmir;
- Bu müqavilənin bu siğorta növünə aid hissənin 10-cu bəndinə uyğun olaraq müəyyənləşdirilmiş siğorta məbləğindən yuxarı olan xərclər.

21. Əgər Sığortalı, yaxud onun idarəedən əməkdaşlarından hər hansı biri bilə-bilə, yaxud kobud səhlənkarlıq

nəticəsində siğorta müqaviləsində göstərilən risklərin baş verməsinə şərait yaradarsa və onlar nəticəsində işin dayanması ilə əlaqədar zərər və itkilər əmələ gələrsə, yaxud zərər həcmının müəyyənləşdirilməsində qəsdən Sığortaçını, yaxud onun nümayəndəsini çasdırıdan hərəkətlərə yol verərsə, Sığortaçı həmin zərər və itkilərə görə siğortalıya ödəniş vermək öhdəliyiindən azad olur.

22. Sığorta müqaviləsində göstərilən risklər nəticəsində işin dayanması ilə əlaqədar zərər və itkilər baş verərsə, siğortaçı həmin zərər və itkilərə siğorta müqaviləsində göstərilən gözləmə müddəti ərzində cavabdeh deyil. Pəncərə şüşələrinin, güzgülərin və vitrinlərin siğortası Sığortaçı ilə bağlanmış əmlakin yanğın və digər risklərdən siğorta müqaviləsinə əlavə kimi təqdim olunur.

23. İstehsalatda dayanmanın vurduğu zərərə siğorta təminatı Sığortaçı ilə bağlanmış əmlakin yanğından və digər risklərdən əsas siğorta müqaviləsinə əlavə kimi verilir.

24. Sığorta müqaviləsində istesalatin dayanmasından gəlir itkisi nəticəsində dəymış zərərə dair bu əlavə siğortaya münasibətdə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, digər bütün hallarda yanğından və digər risklərdən siğortai qaydaları tətbiq olunur.

Qeyd-şərt 11

Üçüncü şəxslərə qarşı mülki məsuliyyət siğortasının əlavə şərtləri (şərtlərin 5.2.3.7-ci maddəsinə)

1. Əmlakin yanğından və digər risklərdən siğortası qaydalarına əsasən bağlanmış siğorta müqaviləsi və bu əlavə şərtlər üzrə Sığortaçı yanğın, ildırım yaxud partlayış və ya bunlarla əlaqədar əmələ gələn tüstü, buxar yaxud istilik və daxili su basması nəticəsində aşağıda qeyd olunan hallara təminat verir:

a) Üçüncü şəxslərin əmlakuna zərərin vurulmasına görə siğortalının mülki məsuliyyəti.

Əgər siğorta müqaviləsi ilə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, üçüncü şəxslərin əmlakına vurulacaq zərərə görə, ödəniş məbləği məhkəmə xərcləri daxil olmaqla ödənilir. Hər bir halda siğorta ödənişin məbləği bu siğorta üzrə müəyyən edilmiş siğorta məbləğindən artıq ola bilməz.

b) Üçüncü şəxslərin sağlamlığına zərərin vurulmasına görə siğortalının mülki məsuliyyəti..

Əgər siğorta müqaviləsi ilə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, üçüncü şəxslərin həyat və sağlamlığına vurulmuş maddi ziyanla əlaqədar siğortalıya qarşı irəli sürülen iddia və tələblərə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq olaraq təminat verilir.

2. Sığorta müqaviləsinin tərəfi olmayan və bu qanuna görə yanğın hadisəsi nəticəsində əmlakına və sağlamlığına zərər vurulan hüquqi və fiziki şəxslər, habelə onların hüquqi varisləri üçüncü şəxs sayılırlar. Sığortalı, onun ailə üzvləri, onunla bir qeydiyyatda yaşayan şəxslər, və onun işçiləri üçüncü şəxs sayılmışdır.

3. Sığortalı hər hansı ziyanın baş verməsinə səbəb olmuş müəyyən əməl və ya hərəkətlərlə əlaqədar irəli sürülen istənilən tələb və iddianın araşdırılması, yaxud məhkəmə baxışı zaman belə əməl və hərəkətlərin siğorta müqaviləsi əsasında siğorta ödənişi verilməsinə əsas verdiyini müəyyən edərsə, bu halda Sığortaçı belə tələb, iddia və ya məhkəmə baxışı ilə əlaqədar Sığortalının çəkdiyi zəruri xərcləri ödəyir. Məhkəmə xərcləri sığortalı ilə sığortaçı arasında razılışdırıllaraq siğorta müqaviləsində qeyd olunur və əgər siğorta müqaviləsi ilə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, həmin xərclər bu risk üzrə nəzərdə tutılmış ümumi siğorta məbləğinin tərkib hissəsidir. Bu cürə xərclər siğorta müqaviləsində qeyd olunmuş ümumi siğorta məbləğinin həddinin həcmini azaldır.

Yuxarıdakılara aid olan her hansı məhkəmə-təhqiqat işləri ilə bağlı məlumat dərhal Sığortalı tərəfindən yazılı şəkildə Sığortaçıya verilməlidir. Sığortalı həmçinin Sığortaçının xahişi ilə həmin məlumatları məhkəməyə təqdim olunmuş bütün ərizələrin və digər sənədlərin surəti ilə birgə Sığortaçıya təqdim etməlidir.

4. Əgər siğorta müqaviləsi ilə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa bu ümumi şərtlərin 3-cü bəndinə əlavə olaraq aşağıdakılara görə Sığortaçı mülki məsuliyyətə görə siğorta təminatı vermir və siğorta ödənişi həyata keçirmir: a) bu əlavə şərtlərin 1-ci bəndində qeyd olunan risklərdən başqa digər hər hansı risklər nəticəsində baş verən zərər və itkilərin baş vermesi

b) Sığortalının xüsusi mülkiyyətdə olan, yaxud onun icarəyə götürdüyü, yaxud borca verdiyi əmlaka dəyən itki və ziyan;

c) Əgər əmlak zərəri sığortalının bağışladığı, yaxud imtina etdiyi hər hansı binanın bir hissəsindən baş qaldırarsa;

d) Sığortalıya borca verilmiş əmlaka dəyən itki və ziyan

e) Sığortalının nəzarətində, himayəsində və mühafizəsində olan şəxsi əmlaka dəyən itki və ziyan;

f) Sığortalının yaxud onun adından bilavasitə, dolayısı ilə fəaliyyət göstərən nodratçı və ya subnodratçıların daşınmaz əmlakin bir hissəsində əməliyyatları yerinə yetirdiyi zaman əmlakin həmin hissəsinə dəyən itki və ziyan;

g) Sığorta hadisəsi sığortalının birbaşa qəsdlə törətdiyi əməlin (hərəkətin və ya hərəkətsizliyin) nəticəsində baş veribse.

- h) Sığortaçı Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsində və "Sığorta fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununda nəzərdə tutulmuş digər əsaslarla da sığorta ödənişi verməkdən imtina edə bilər.
5. Bu təminat Sığortaçı ilə bağlanmış əmlakin yanından və digər risklərdən əsas sığorta müqaviləsinə əlavə kimi verilir.
6. Sığorta müqaviləsində bu əlavə sığortaya münasibətdə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, digər bütün hallarda yanından və digər risklərdən sığortai qaydaları tətbiq olunur.

Qeyd-şərt 12

Tullantıların təmizlənməsi təminatının əlavə şərtləri (şərtlərin 5.2.3.8-ci maddəsinə)

1. Əmlakin yanından və digər risklərdən sığortası qaydalarına əsasən bağlanmış sığorta müqaviləsi və bu əlavə şərtlər üzrə Sığortaçı tullantıların təmizlənməsi dedikdə, sığorta hadisəsi nəticəsində məhv olmuş və ya zərərə uğramış əmlakin sökülməsi, dağılıması və ya dirək və digər vasitələrlə möhkəmləndirilməsi üçün Sığortalının çəkdiyi bütün və əsaslı xərclər başa düşülür.
2. Əgər sığorta müqaviləsi ilə başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, bu növ sığorta üzrə sığorta məbləği sığorta müqaviləsində göstərilən hər bir obyekt üzrə Sığorta məbləğinin 10%-i həcmindədir. Əgər sığorta müqaviləsi ilə başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, həmin məbləğ sığorta müqaviləsində göstərilən sığorta məbləğin tərkib hissəsidir.
3. Əgər sığorta müqaviləsi ilə başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa bu ümumi şərtlərin istisnalar bəndinə əlavə olaraq aşağıdakılara görə Sığortaçı tullantıların təmizlənməsi görə sığorta təminatı vermir və sığorta ödənişi həyata keçirmir:
- əmlakin itki və ziyana məruz qaldığı yerə qonşu olan və ya həmin yerdən aralıda olan sahədə tullantıların təmizlənməsi ilə bağlı;
- 3.2. sığorta müqaviləsi ilə sığorta olunmayan əmlaklara.
4. Bu təminat Sığortaçı ilə bağlanmış əmlakin yanından və digər risklərdən əsas sığorta müqaviləsinə əlavə kimi verilir.
5. Sığorta müqaviləsində bu əlavə sığortaya münasibətdə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, digər bütün hallarda yanından və digər risklərdən sığortai qaydaları tətbiq olunur.

Qeyd-şərt 13

Buxar qazanlarının, qaz xətlərinin, maşınlarının, aparatlarının və digər analoji qurğuların partlaması təminatının əlavə şərtləri (şərtlərin 5.2.3.9-cu maddəsinə)

1. Əmlakin yanından və digər risklərdən sığortasının ümumi qaydaları əsasında bağlanan sığorta müqaviləsinə əsasən buxar qazanlarının, qaz xətlərinin, maşın, apparat və digər analoji qurğuların partlaması nəticəsində sığortalanmış əmlakin zərər məruz qalması və məhv olmasına görə sığorta təminatı verir.
2. Partlayış – qazların sürətli genişlənməsinə əsaslanan, qısa zaman kəsiyində, böyük miqdarda enerjinin azad olma prosesidir.
3. Əgər sığorta müqaviləsi ilə başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, yalnız o partlayış rezervuarın (qazanxananın, boru xəttinin) partlaması hesab olunur ki, həmin rezervuarın divarları o dərəcədə dağılmış olsun ki, onun həm daxilində, həm də kənarında təzyiq bərabər olsun.
4. Əgər sığorta müqaviləsi ilə başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, rezervuarın daxilində kimyəmi reaksiyanın axması nəticəsində partlayış baş verərsə onda belə zərər çekmiş rezrvuarlara (onun divarlarında yarıqlar olmasa belə) sığorta təminatı verilir.
5. Əgər sığorta müqaviləsi ilə başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa aşağıdakılardan nəticəsində yaranan partlayışa görə dəyən zərər və itkilərə sığorta təminatı verilmir:
- vakuum və yaxud qazın rezervuarda seyrəkləşməsi nəticəsində yaranan partlayış;
 - yanma mühərriklərin və analoji maşın və aqreqatların yanma kamerasında baş verən partlayış;
 - qoruyucu klapanların sızməsi və dağılması nəticəsində partlayış;
 - suyun təsiri nəticəsində əmələ gələn genişlənmə və şismədən yaranan partlayış;
- dinamit, yaxud digər partlayıcı maddələrin partlaması. Burada partlayıcı maddə dedikdə, tez kimyəvi reaksiya qabiliyyətinə malik, böyük miqdarda istilik və qazın ayrılmazı ilə müşahidə olunan və xüsusi olaraq bu və ya digər formada partlayışlarının həyata keçirilməsi üçün nəzərdə tutulan kimyəvi birləşmələr, yaxud maddələr xəlitəsi başa düşültür.

6. Bu təminat Sığortaçı ilə bağlanmış əmlakin yanından və digər risklərdən əsas sığorta müqaviləsinə əlavə kimi verilir.
7. Sığorta müqaviləsində bu əlavə sığortaya münasibətdə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, digər bütün hallarda yanından və digər risklərdən sığortai qaydaları tətbiq olunur.

Qeyd-şərt 14

Binaların şüşə elementlərinin sığortasının əlavə şərtləri (şərtlərin 5.3.1-ci maddəsinə)

1. Əmlakin yanından və digər risklərdən sığortası qaydalarına əsasən bağlanmış sığorta müqaviləsi və bu əlavə şərtlər üzrə Sığortaçı binaların və tikililərin şüşə elementlərinin, o cümlədən, şüşələnmiş pəncərələrin, qapıların, daxili arakəsmələrin, güzgülərin və s.-in sindirilməsinin səbəb olduğu zərərlərə təminat verir.
2. Tərəflərin xüsusi razılığına əsasən binaların, tikililərin şüşədən və ya şüşəyə bənzər materiallardan olan elementləri sığortaya qəbul edilir:
 - a) fasadların və divarların üzlüyü;
 - b) şüşədən və ya şüşəyə bənzər materiallardan işıq günbəzlər;
 - c) vitrajlar;
 - d) firma lövhələri, işıqverən bə neon reklamlar;
 - e) sahəsi 4 m^2 -dən artıq olan bütöv şüşələr (vitrinlər), əyilmiş şüşələr;
3. Sığorta şəhadətnaməsində sadalanmış binaların, tikililərin şüşə elementlərinin sıması ilə bağlı zərərə təminat verilir,
4. Şüşələrin səthinin zədələnməsi (məsələn, sıyrıntı) ilə bağlı zərərə təminat verilmir.
5. Aşağıdakıların nəticəsində dəymis zərərlər ödənilmir:
 - a) şüşələrin yerinin dəyişdirilməsi (daşınması, başqa yerə aparılması), müvafiq şüşə işlərinin icrası;
 - b) çərçivələrin qoyulması, pəncərə və ya qapı çərçivələrindən və ya onların daimi bərkidildiyi digər yerlərdən çıxarılması və ya sökülməsi işlərinin icrası, şüşələrin bağlanmasından, qoyulmasından və ya salınmasından əvvəl və ya bu əsnada baş vermiş zərərlər.
 - c) sıyrıntılar, şüşənin səthinə boyanın qırıntılarının və ya tozunun və s.-nin yayılması (təsadüfi və ya qəsdən), cilalama və ya naxış vurma, tozlanmanın zədələnməsi və ya tökülməsi, şüşəyə həddindən artıq boyanın vurulması və ya boyanın qaralması ilə şərtlənən zərərlər və həmçinin qaynaq və qızdırıcı aparatların vurduğu zərərlər;
 - d) daşınan güzgülərin, şüşə qab-qasığın, bütün növ boş (şişirtmə) şüşələrin və işıqverən armaturaların, közərmə lampaların sindirilməsi.
6. Tərəflərin razılığına əsasən aşağıdakılarla bağlı xərclərə təminat verilə bilər:
 - sindirilmişlə tam analogi şüşə ilə tacili əvəzləmək mümkün olmadıqda, sınmış şüşələrin müvəqqəti əvəz edilməsi;
 - sınmış şüşələrin əvəz edilməsinə mane olan predmetlərin quraşdırılması və çıxarılması (jalyuzi, barmaqlıqlar və s.);
 - yuxarı mərtəbələrdə şüşələrin əvəz edilməsi üçün zəruri olduqda, inşaat taxtabəndlərinin icarəsi və quraşdırılması;
 - sindirilmiş şüşənin yerinə qoyulan şüşənin rənglənməsi, naxış vurulması, qazınması, pərdə və ya ləkə örtülməsi, yandırılması və günəşdən qoruyan işləmədən keçirilməsi.

- işqverən reklam qurğularının quraşdırılması və yiğilması.

7. Qaydaların 9-cu maddəsinin müddələrinə əlavə olaraq siğortalanmış şüşələrə dair aşağıdakı təhlükəsizlik qaydaları müəyyən edilir:

7.1. İsidici cihazlarla və isti su ilə siğortalanmış şüşələrin donunun açılmasına yol verilmir;

7.2. İsidici cihazlar, pilətələr və ya reklam işqverən qurğular siğortalanmış şüşələrdən ən azı 30 sm. məsafəsində yerləşdirilməlidirlər.

7.3. Yerlər icarəyə verildikdə, Sığortalı yuxarıda qeyd olunan təhlükəsizlik qaydaları haqqında icarəciyə məlumat verməlidir.

Yuxarıda qeyd olunan təhlükəsizlik qaydalarının pozulması şərtlərin 13.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş nəticələrə səbəb olur.

8. Tərəflərin xüsusi razılığına əsasən inşaatı bitməmiş və ya onlardan birbaşa təyinatları üzrə istifadə edən şəxslər tərəfindən əsaslı təmir və ya digər səbəblərdən uzun müddətə boşaldılmış binalardakı şüşələr siğortaya qəbul edilə bilərlər.

Binanın yuxarıdakı səbəblərdən uzun müddətə (60 gündən artıq) boşaldılması riskin dərəcəsini artırın haldır və tərəflər üçün şərtlərin 8-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş nəticələrə səbəb olur. Sığortaçı həmçinin siğorta müqaviləsinə xitam vermədən yuxarıda qeyd olunmuş səbəblərdən binanın boşaldıldığı müddət üçün müqavilənin güvvəsini dayandırıa bilər.

9. Sındırılmış şüşələr bərpa edildikdən sonra:

9.1. Hər hansı yaxşılaşdırma olmadan əvəz edilmiş şüşələrə münasibətdə siğorta müqaviləsi qüvvədə qalır. Sığortalı əvəz edilmiş şüşələr görə onların bərpası tarixindən cari siğorta müddətinin sonuna dək əlavə siğorta haqqı ödəməlidir.

10. Şüşələrin sınması nəticəsində dəyən zərərə siğorta təminatı Sığortaçı ilə bağlanmış əmlakın yanğından və digər risklərdən əsas siğorta müqaviləsinə əlavə kimi verilir.

11. Siğorta müqaviləsində bu əlavə siğortaya münasibətdə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, digər bütün hallarda yanğından və digər risklərdən siğortai qaydaları tətbiq olunur.

Qeyd-şərt 15

Kassadakı nəğd pulun siğortasının əlavə şərtləri (şərtlərin 5.3.2-ci maddəsinə)

1. Əmlakın yanğından və digər risklərdən siğortası qaydalarına əsasən bağlanmış siğorta müqaviləsi və bu əlavə şərtlər üzrə Sığortaçı yanğın, partlayış, ildirim, həmçinin silahlı qarət, oğurluq, təbii fəlakətlər, su kəmərləri və kanalizasiya sistemlərindən, isitmə və yanğınsöndürmə sistemlərindən olan su il zərərin vurulması nəticəsində Sığortalının kassalarında olan nəğd pulun və qiymətli kağızların zədələnməsinin, məhv olmasının və ya itməsinin səbəb olduğu zərərlərə təminat verir. Risklərin siyahısı genişləndirilə və məhdudlaşdırıla bilər.

2. Nəğd pulların qəbulu, verilməsi və müvəqqəti saxlanması üçün nəzərdə tutulan və Bankın tövsiyyələrinə əsasən təchiz olunmuş təcrid olunmuş yer kassa hesab edilir.

3. Sığortalanmış pulların, qiymətli kağızların və qiymətli əşyaların Sığortaçının kassasında olduqları müddət ərzində vurulmuş zərərlərə təminat verilir.

4. Bu siğorta aşağıdakılara aid edilmir:

4.1. nəğd pulların və digər qiymətli əşyaların daşınması və ya nəqli;

4.2. bu Sığortalıya məxsus olmayan, kassada saxlanılan nəğd pullar və digər qiymətli əşyalar;

- 4.3. ödəmə qabiliyyəti əlamətlərini itirmiş bank biletləri (banknotlar);
- 4.4. kassadan kənarda olan nəğd pullar və digər qiymətli əşyalar;
- 4.5. vəsaitlərin Sığortalının işçiləri tərəfindən oğurlanması;
- 4.6. nəğd pulların verilməsi və ya qəbulu zaman səhv'lə bağlı kassirin məsuliyyəti;
- 4.7. nəğd pulların və qiymətli kağızların yox olması (çatışmaması);
- 4.8. Sığortalının depozitaridə saxlanan qiymətli kağızları.

5. Sığorta məbləğləri (Sığortaçının məsuliyyət hədləri) aşağıdakı məbləğlərdə müəyyən edilir:

5.1. nəğd pullar üçün – bu Sığortalıya xidmət göstərən Bank tərəfindən kassa əməliyyatlarının aparılması qaydasına uyğun olaraq müəyyən etdiyi limit çərçivəsində. Müəyyən edilmiş limitdən artıq məbləğlərin Sığortalının kassalarında ancaq əmək haqlarının, social sığorta üzrə müavinətlərin və təqaüdlərin ödənilməsi üçün bankda pulun alındığı gün də daxil olmaqla 3 iş gündündən artıq saxlanmasına icazə verilmir.

5.2. qiymətli kağızlar və qiymətli əşyalar üçün – sığorta müqaviləsində göstərilmiş razılışdırılmış məsuliyyət həddi çərçivəsində.

6. Mövcud olan normativ sənədlərə əsasən Sığortalının aşağıdakı öhdəlikləri var:

6.1. nəğd pulların qəbulubu və verilməsini kassa mədaxil və məxaric sənədlərinin qeydiyyatı Jurnalında qeyd olunan kassa mədaxil/məxaric orderləri həyata keçirmək, o cümlədən, hesablama texnikası vasitələrinin tətbiqi ilə;

6.2. nəğd pulların bütün daxil olmalarını və verilmələrini vərəqləri nömrələnmiş, tikilmiş və möhürlənmiş Kassa kitabında qeyd etmək;

6.3. Sığortalıda saxlanan bütün qiymətli kağızları nömrələnmiş, tikilmiş və möhürlənmiş və aşağıdakı rekvizitləri olan qiymətli kağızların qeydiyyatı Kitabında qeyd etmək:

Emitentin adı;

Qiymətli kağızin nominal dəyəri;

Alış dəyəri;

Nömrəsi, seriyası və s.

Alış və satış tarixləri

6.4. Bankın tövsiyələrinə uyğun olaraq kassanı texniki mühafizə vasitələri ilə təchiz etmək, kassa otağında pulların təhlükəsizliyini təmin etmək;

6.5. nəğd pulları və qiymətli kağızları yanmayan, kombinasiya edilmiş və ya adı bağlanan və möhürlənən metal şkaflarda saxlamaq.

7. Qaydaların 17.2-ci maddəsinə əlavə olaraq Sığortalının aşağıdakı öhdəlikləri var:

7.1. qanunlarla, normativ aktlarla və ya sığorta müqaviləsi ilə nəzərdə tutulmuş əmlakın mühafizəsi və qiymətli əşyaların saxlanması qaydalarına riayət etmək;

7.2. iş vaxtından kənar vaxtlarda sığortalanmış yerlərin və saxlanma yerlərinin bağlanması və plombalanmasını təmin etmək, qiymətli əşyaların saxlandığı yerlərdə isə sığorta müqaviləsi və ya digər normativ aktlarla bu yerlər üçün nəzərdə tutulmuş təhlükəsizlik dərəcəsini təmin etmək məqsədilə bütün tədbirləri görmək;

7.3. müqavilə ilə onların sığortası üzrə xüsusi təminat nəzərdə tutulubsa, qaydaların 2.3.1, 2.3.2 və 2.3.3-cü

maddələrində sadalanmış əmlakın siyahısını tutmaq və uçotunu aparmaq.

Yuxarıda qeyd olunmuş öhdəliklərin Sığortalı tərəfindən icra olunmadıqda, Sığortaçı sığorta ödənişi verməkdən imtina edə bilər.

8. Qaydaların 12-ci maddəsinə əlavə olaraq nəğd pul sığortalandıqda, aşağıdakılardan riskin dərəcəsinin artması hesab edilir:

8.1. qiymətli əmlak üçün nəzərdə tutulmuş saxlanma yerlərinin ləğv edilməsi və ya daha az etibarlı yerlərlə əvəz edilməsi və ya saxlanma yerlərinin etibarlılıq dərəcələrinin azaldılması;

8.2. sığortalanmış binaların və tikililərin təmiri və ya yenidən təchiz edilməsi və həmçinin bilavasitə sığortalanmış binalara və tikililərə bitişik olan binaların və yerlərin təmiri və ya bu cür binalarda taxtabəndin və ya qaldırıcı mexanizmlərin qurşdırılması;

8.3. bilavasitə sığortalanmış yerlərə bitişik (yuxarıdan, aşağıdan və ya yandan) yerlərin uzun müddətə (60 gündən artıq) boşaldılması;

8.4. Sığortalının təsərrüfat fəaliyyətinin uzun müddətə (60 gündən artıq) dayandırılması;

8.5. bu cür kiliplərin açarları daha əvvəl itirildikdə, Sığortalının sığortalanmış yerlərdə və saxlanma yerlərində kiliplərin onlara bərabər kiliplərlə dərhal əvəz edilməsi üzrə tədbirlər görməməsi.

9. Qarət, oğurluq, yanğın və ya digər sığorta hadisəsi baş verdikdə Sığortalının aşağıdakı öhdəlikləri var:

9.1. hadisə haqqında dərhal müvafiq daxili işlər orqanlarına (polis, yanğınsöndürmə idarəsi və s.) məlumat vermək;

9.2. kassanın mühafizəsi (qarət halında) və ya əmlakın xilas edilməsi üzrə tədbirlər görmək;

9.3. müvafiq orqanların icazəsini aldıqdan sonra müəyyən edilmiş formada akt tərtib edərək kassa əməliyyatlarınındək nəğd pulların və digər qiymətli əşyaların yerində olmalarını yoxlamaq;

9.4. baş vermiş sığorta hadisəsi barədə Sığortaçıya dərhal yazılı şəkildə məlumat vermək.

10. Sığorta ödənişi aşağıdakı kimi hesablanır və ödənilir:

10.1. nəğd pulun sığortası üzrə:

10.1.1. tam məhv olma, itki halında – Kass kitabından təsdiq olunmuş çıxarış əsasında nominal üzrə;

10.1.2. ödəmə qabiliyyətinin itirilməsinə səbəb olmuş qismən zərər halında – nominalla təhvil verilmiş zədələnmiş banknotlara görə Azərbaycan Respublikası Milli Bankının hesablaşma-kassa mərkəzindən aldığı təzminatla arasındaki fərq kimi. Azərbaycan Respublikası Milli Bankının xəzinədarlığının baş eksperti zədələnmiş kağız pulların əvəz edilməsinin qeyri-mümkünlüyü haqda qərar qəbul etdikdə, sığorta ödənişi onların tam məhv halindəki kimi verilir.

10.2. qiymətləndirilməyən dövlət qiymətli kağızları üzrə - nominal dəyərləri əsasında.

10.3. qiymətləndirilməyən xüsusi müəssisə səhmləri üzrə - balans dəyərləri əsasında.

10.4. birja və ya xüsusi hərraclarda qiymətləndirilən, qiymətləri mütəmadi olaraq nəşr olunan digər qiymətli kağızlar üzrə - sığorta hadisəsinin baş verdiyi gün orta bazar dəyəri əsasında (alış və satış qiymətlərinin orta dəyəri).

10.5. nəcib metallar və digər qiymətli əşyalar üzrə - birja qiymətlərinin və ya ekspert qiymətləndirməsinin əsasında.

11. Sığorta ödənişi əmlak oğurluq, qarət baş verdiyi anda ancaq xüsusi saxlanma yerlərində (zirehli yerlər, seyflər, yanmayan şkaflar və s.) olduqda, verilir. Sığortaçı sığorta müqavilələrində bu cür saxlanma yerlərinin təhlükəsizliyinin növünü və dərəcəsini göstərə, həmçinin sığorta müqaviləsi ilə onun sığortalanması nəzərdə tutulduqda, qiymətli əmlakın saxlanma yerlərində və ya xüsusi saxlanma yerlərində saxlanması nəzərdə tutulur.

12. Sığortalı riskin dərəcəsini artırın halların aradan qaldırılması üçün bütün mümkün tədbirləri görməli, bu mümkün olmadıqda isə - Sığortaçı ilə razılışdıraraq əlavə təhlükəsizlik tədbirləri görməlidir. Yuxarıda qeyd olunmuş öhdəliklərin Sığortalı tərifindən icra olunmaması Şərtlərin 8-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş nəticələrə səbəb olur.

13. Sığorta müqaviləsində bu əlavə sıgortaya münasibətdə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, digər bütün hallarda yanğından və digər risklərdən sıgortai qaydaları tətbiq olunur.

Qeyd-şərt 16

İncəsənət əsərlərinin, sərgilərin sıgortasının əlavə şərtləri (şərtlərin 5.3.3-cü maddəsinə)

1. Əmlakın yanğından və digər risklərdən sıgortası qaydalarına əsasən bağlanmış sıgorta müqaviləsi və bu əlavə şərtlər üzrə Sığortaçı sıgorta müqaviləsində və ya ona əlavə olunmuş spesifikasiyada sadalanmış incəsənət əsərlərinin əmlak sıgortası şərtlərinin 5.1.1.-ci maddəsində və həmçinin əlavə sıgorta şərtlərində (1-9-cu qeyd-şərtlər) nəzərdə tutulmuş risklər nəticəsində zədələnməsinin, məhv olmasının və ya itməsinin səbəb olduğu zərərlərə təminat verir.

2. Rəssamlıq, heykəltəraşlıq, qrafika, dekorativ-tətbiqi və digər incəsənət növlərinin əsərləri, antikvar şeylər, sərgi eksponatları sıgortaya qəbul edilirlər.

3. İncəsənət əsərlərinin istənilən təmirinin, bərpasının, restavrasiyasının, retuşlamasının birbaşa nəticəsi olan ziyanı sıgorta təminatı verilmir.

4. İncəsənət əsərlərinə həm stasionar saxlanma yerlərində, həm də daşınma və sərgiyə çıxarılma zamanı (incəsənət əsərinin muzeydəki daimi ekspozisiyadan (və ya saxlanma yerindən) götürüldüyü andan əvvəlki yerinə qaytarıldığı anadək – “mismardan mismara”) təminat verilir.

5. Sığorta müqaviləsi üzrə sıgorta məbləği tərəflərin razılığına əsasən müəyyən edilir. Sığorta məbləğinin maksimal həddi incəsənət əsərlərinin sıgorta (həqiqi) dəyərini aşmamalıdır. İncəsənət əsərinin düzgün dəyərinin müəyyən etmək üçün Sığortaçı ekspert-qiyəmtəndiriciləri cəlb edə bilər.

6. Bağlanmış müqavilə üzrə Sığortaçı müqavilədə göstərilmiş sıgorta məbləği həddində məsuliyyət daşıyır. Bir neçə sıgorta hadisəsi üzrə ödənişlərin ümumi cəmi sıgorta məbləğini aşa bilməz.

7. Sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa sıgorta məbləğinin 10%-dən artıq olmayan şərtlə və ya azadolma məbləği (zərərin ödənilməyən hissəsi) müəyyən edilir.

8. Sığorta müqaviləsinin bağlanması üçün Sığortalı aşağıdakılari Sığortaçıya təqdim edir:

8.1. müqavilənin bağlanması üçün zəruri olan məlumatların, o cümlədən, riskin dərəcəsinə təsir edən halların göstərildiyi ərizə,

8.2. spesifikasiya (adı, işin müəllifi və hər bir predmetin dəyəri göstərilməklə incəsənət əsərlərinin siyahısı).

8.3. Sığortalının kontragentləri ilə müqavilələrinin surətləri (incəsənət əsərlərinin digər ekspozisiyalarda nümayiş etdirilməsi və ya digər məqsədlər üçün verilməsi halında) və həmçinin Sığortaçı tələb etdiyi, sıgorta müqaviləsinin bağlanması üçün zəruri olan digər sənədlər.

9. Əmlak sıgortası qaydalarının təminatdan istisnalara əlavə olaraq incəsənət əsərlərinə görə sıgorta ödənişi aşağıdakı hallarda verilmir:

9.1. mümkün zərərin qarşısının alınması və ya təsirinin azaldılması üçün Sığortalı ağlabatan və mümkün tədirləri görmədikdə;

9.2. zərər incəsənət əsərlərinin təbii köhnəlməsi ilə bağlı olduqda;

9.3. zərər incəsənət əsərlərinin mühafizə olunmayan nəqliyyat vasitəsindən oğurlanması ilə bağlı olduqda.

Qeyd-şərt 17

Soyuducu kamerallardakı əmlakin siğortasının əlavə şərtləri (şərtlərin 5.3.4-cü maddəsinə)

1. Bu əlavə siğorta şərtlərinə əsasən Sığortaçı müqavilədə göstərilmiş soyuducu qurğuların qəfil və/və ya gözlənilməz zədələnməsi, məhv olması və ya sıradan çıxması nəticəsində siğortalanmış əmlakin zədələnməsinə, məhv olmasına və ya korlanmasına təminat verilir.

2. Bu əlavə siğorta şərtlərinə əsasən aşağıdakılardan siğortalana bilər:

2.1. müəyyən temperatur rejimində soyuducu qurğularda saxlanılmalı dondurulmuş, soyudulmuş və ya təzə ərzaq məhsulları;

2.2. müəyyən temperatur və iqlim rejimində soyuducu qurğularda saxlanılan digər mallar və ya məhsullar (siğortalanmış əmlakin “idarə olunan atmosfer”li kameralarda saxlanması).

Həm daimi saxlama temperaturunun, həm də rütubət, təzyiq, adi havadan fərqlənən qaz tərkibli qarışığı, bu qarışıldakı tozların və ya digər bərk komponentlərin maksimal norması və ya digər analoji parametrlər kimi havaqaz qarışığının hər hansı daimi parametrlərinin təmin olunduğu şəraitdə əmlakin uzun müddət (bir aydan artıq) saxlanmasının həyata keçirildiyi və onlarda saxlanan əmlakin qoyulması və ya götürülməsi üçün saxlanma rejiminin pozulmasına imkan verməyən ciddi müəyyən olunmuş qrafik üzrə açılan yerlər “idarə olunan atmosfer”li kameralar hesab edilir.

Bu cür əmlak siğortalanarkən Sığortalı siğorta müqaviləsi bağlananadək bu malların xüsusi temperatur və iqlim rejimində saxlanması zərurətini doğuran səbəblər və temperatur və iqlim rejiminin pozulması nəticəsində onların zədələnməsi və ya korlanması ilə bağlı spesifik risklər haqqında Sığortaçıya məlumat verməlidir.

3. Soyuducu kameralarda olan soyuducu avadanlığı və ya digər köməkçi avadanlığı siğorta təminati verilmir.

4. Ancaq dövlət və/və ya avtonom elektrik şəbəkəsinin zədələnməsinin və ya məhv olmasının səbəb olduğu soyuducu qurğuya elektrik enerjisinin verilməsinin qəfil dayandırılması nəticəsində dəymiş zərərlərə siğorta təminatı verilir.

5. Siğortalanmış əmlakin saxlandığı soyuducu qurğu mülkiyyət hüququna əsasən Sığortalıya məxsus olduqda, Sığortaçı bu əlavə şərtlər çərçivəsində siğorta təminatının verilməsinin ilkən şərti kimi eyni zamanda yuxarıda qeyd olunmuş avadanlığa dair maşın və avadanlığın sıyrılmalarından siğortası müqaviləsinin bağlanması tələb edə bilər.

6. Hər bir halda aşağıdakılardan nəticəsində baş vermiş zərərlər ödənilmir:

6.1. keyfiyyətinə, növünə və komplektləşdirilməsinə görə tələblərə cavab verməyən malın Sığortalı tərəfindən qəbul edilməsi;

6.2. daimi temperatur rejimində saxlanılmaqla bunların qarşısının alınması mümkün olmadıqda, siğortalanmış əmlakin oturması, quruması, daxili çatışmazlıqları və nöqsanları, onların korlanması və ya çürüməsi;

6.3. qeyri-düzgün saxlama, yalnız temperatur rejiminin tətbiqi, həmçinin soyuducularının kifayət qədər ventilasiyasının olmaması və ya qablaşdırmanın zədələnməsi;

6.4. bu cür təmir Sığortaçının ilkən razılığı olmadan aparılırsa, siğortalanmış soyuducu qurğunun müvəqqəti təmirinin həyata keçirilməsi;

6.5. elektrik enerjisinin verilməsinin dayanması ilə bağlı olmayan soyuducu qurğuların sıyrımları və ya çatışmazlıqları və/və ya əlavələrin və ya tənzimləyici cihazların xarab olması;

6.6. 36 saatdan az müddətə elektrik enerjisinin verilməsinin dayandırılması;

6.7. soyuducu kameralara xidmət göstərən işçilərin səhvleri və ya ehtiyatsızlığı.

7. Əmlakancaq siğorta müqaviləsində göstərilmiş (siğorta təminatının ərazisi) yerlərdə (soyuducu kameralarda) siğortalanmış hesab edilir.

8. Bu əlavə şərtlərə əsasən siğorta müqaviləsi bağlandıqda, iddiasız müddət müəyyən edilir.

8.1. İddiasız müddət – soyuducu kameranın bu müddət ərzində daimi bağlı saxlanması şətilə, soyuducu aqreqatların dayanmasından və ya sıradan çıxmasından sonra soyuducu kameralarda saxlanılan əmlakın korlanmamalı olduğu müddətdir. Siğortalanmış əmlakın ayrı-ayrı növləri üzrə iddiasız müddət siğorta üçün ərizədə və müqavilədə göstərilməlidir.

8.2. İddiasız müddət bu əlavə şərtlərin müddəalarına əsasən Sığortaçının siğorta ödənişi vermək öhdəliyinə səbəb ola biləcək hadisənin baş verdiyi tarixdən hesablanır.

9. Siğortalının aşağıdakı öhdəlikləri var:

9.1. Uçot sənədlərində malların saxlanmadan götürüldüyü və ya saxlanmaya verildiyi tarixi, onların adlarını, sayılarını və dəyərləri göstərməklə soyuducu kameralarda saxlanan malların uçotunu aparmaq. Siğorta hadisəsi baş verdikdə, soyuducu kameralarda malların olması barədə müvafiq uçot məlumatlarını Sığortaçıya vermək;

9.2. Kameralardakı soyutma temperaturunu və həmçinin digər zəruri məlumatları göstərməklə hər bir soyuducu kameranın iş rejiminin jurnalını tutmaq;

9.3. Onun istehsalçısının tövsiyyələrinə, onun istismarının ümumqəbul olunmuş qaydalarına və dövlət inspeksiya orqanlarının və ya oxşar orqanların göstərişlərinə əsasən soyudu qurğunun normal işləməsini təmin edilməsi üzrə bütün zəruri tədbirləri görmək;

9.4. Öz hesabına siğortalanmış əmlaka dəyə biləcək zərərin qarşısının alınması üzrə bütün zəruri və məqsədəyə uyğun tədbirləri görmək və həmçinin bu məqsədlə Sığortaçının verdiyi göstərişlərini və tövsiyyələrini yerinə yetirmək;

9.5. Siğortalanmış əmlaka baxış keçirmək və siğortaya qəbul edilmiş riskin dərəcəsinin qiymətləndirilməsi üçün Sığortaçının nümayəndələrinə siğorta ərazisinə daxil ola bilməsini və həmçinin siğortalanmış malların uçotu üzrə sənədlərlə və soyuducu kameraların iş rejimi jurnalları tanış ola bilməsini təmin etməlidir.

10. Siğortalının bu əlavə şərtlərin 9-cu maddəsində göstərilmiş öhdəlikləri icra etməməsi siğorta ödənişinin verilməsindən imtina üçün əsasdır.

11. Sığortaçının verəcəyi siğorta ödənişinin məbləği hesablanarkən, siğorta ödənişinin məbləğinə təsir edə biləcək bütün hallar nəzərə alınır, məsələn: siğorta hadisəsi nəticəsində soyuducu kameralarda saxlanmanın vaxtından əvvəl dayandırılması ilə bağlı xərclərə qənaət edilməsi, zədələnmiş siğortalanmış əmlakın realizasiyasından əldə edilmiş gəlir və s..

Qeyd-şərt 18

“İllkin (maksimal) zərər” üzrə əmlakın siğortasının əlavə şərtləri (şərtlərin 5.4.1-ci maddəsinə)

Əmlakın yanğından və digər risklərdən siğortası qaydalarına əsasən bağlanmış siğorta müqaviləsi və bu əlavə şərtlər üzrə Sığortaçı əmlakı uğurluq riski üzrə “illkin (maksimal) zərər” şəti ilə siğortaya qəbul edir. Sığortaçının məsuliyyət həddi siğorta müqaviləsində siğortalanmış əmlakın ümumi dəyərindən və siğorta müddəti ərzində siğorta hadisələrinin sayından asılı olmayaraq, maksimal mümkün riskdən çıxış edərək müəyyən edilir.

Natamam siğorta halında siğorta təminatı zərər həcmində, lakin siğorta məbləğindən (müqavilə üzrə məsuliyyət həddindən) artıq olmamaqla ödənilir. Zərərin siğorta təminatı verilməyən hissəsi Sığortalının öhdəsində qalır və onun tərəfindən müstəqil şəkildə ödənilir.

Siğorta hadisəsi baş verdikdə, Sığortalı itirilmiş və ya zədələnmiş əmlakın müqavilədə göstərilmiş siğorta

ərazisində olmasını və bunun inventar və anbar uçotu sənədlərində qeyd olunduğunu təsdiq etməlidir.

Qeyd-şərt 19

“Müəyyən edilmiş dəyər” üzrə əmlakın siğortasının əlavə şərtləri (şərtlərin 5.4.2-ci maddəsinə)

Əmlakın yanğından və digər risklərdən siğortası qaydalarına əsasən bağlanmış siğorta müqaviləsi və bu əlavə şərtlər üzrə Sığortaçı əmlakı Sığortalının siğorta müqaviləsi bağlanarkən göstərdiyi (bazar dəyərindən artıq olmamaqla) “müəyyən edilmiş dəyər” üzrə siğortaya qəbul edir.

Bununla belə, tam fiziki və ya konstruktiv məhv olma halında əmlak üzrə siğorta ödənişi siğorta hadisəsi günü analoji əmlakın alış qəymətindən artıq olmamaqla, siğorta məbləği həddində, zədələnmə halında isə əmlakın hər bir vahidi üzrə müəyyən edilmiş dəyərdən artıq olmamaqla, köhnəlmə nəzərə alınmadan əmlakın bərpası (təmiri) dəyəri həcmində ödənilir.

Qeyd-şərt 20

“İndeksasiya edilmiş yeni dəyər” üzrə əmlakın siğortasının əlavə şərtləri (inflyasiya üzrə qeyd-şərti) (şərtlərin 5.4.3-cü maddəsinə)

Əmlakın yanğından və digər risklərdən siğortası qaydalarına əsasən bağlanmış siğorta müqaviləsi və bu əlavə şərtlər üzrə Sığortaçı əmlakı (köhnəlməsi 20%-dən yüksək olmayan əmlakı) avtomatik şəkildə siğorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində indeksasiya olunan yeni dəyər üzrə siğortaya qəbul edir.

Siğorta haqqı məbləği indeksasiya olunan siğorta məbləğlərindən çıxış edərək hər ay yenidən hesablanır, siğorta haqqı üzrə qarşılıqlı hesablaşmalar isə rüblük həyata keçirilir.

Siğorta zərəri əmlakın siğorta hadisəsi gününə indeksasiya olunmuş yeni dəyərindən (köhnəlmə nəzərə alınmadan) çıxış edərək müəyyən edilir.

“Paşa Sığorta” ASC

Əmlakin yanğın və digər əlavə risklərdən sığortası üzrə tarif dərəcələrinin əsaslandırılması

Tarif dərəcələri əsaslandırıllarkən əvvəlcə netto-dərəcələr hesablanır. Netto-dərəcələrin hesablanmasında aşağıdakı məlumatlardan istifadə edilir:

- 1)Sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı(q) - 0,02;
- 2)Bir sığorta müqaviləsi üzrə orta sığorta məbləği(So) – 1 000 000 manat;
- 3)Bir sığorta hadisəsi üzrə orta sığorta ödənişi($Sö$) – 120 000 manat;
- 4)Bağlanılacaq sığorta müqavilələrinin sayı(n) - 230.

T_n , T_e və T_r ilə müvafiq olaraq netto-dərəcəni, onun əsas hissəsini və risq üstəliyini işaret edək. Netto-dərəcənin əsas hissəsi 100 manat sığorta məbləğinə uyğun olaraq aşağıdakı düsturla hesablanır:

$$T_e = 100qSö/So = 100 \cdot 0,02 \cdot 120\,000 / 1\,000\,000 = 0,24 \text{ manat.}$$

Risq üstəliyini hesablamaq üçün təminat ehtimalını 0,95 götürək. Bu halda həmin ehtimala uyğun əmsal $a=1,645$ olur. Risq üstəliyi aşağıdakı düsturla hesablanır:

$$Tr = 1,2T_e \cdot a \cdot ((1 - q)/(nq))^{1/2} = 0,24 \cdot 1,2 \cdot 1,645 \cdot ((1 - 0,02)/(230 \cdot 0,02))^{1/2} = 0,22 \text{ manat.}$$

$$T_n = T_e + Tr = 0,24 + 0,22 = 0,46 \text{ manat.}$$

Tarif dərəcəsinin strukturunu:netto-dərəcə-50%, yüklenmə-50%. O cümlədən işlərin aparılması xərcləri-44%, məcburi ödəmələr-0.3%, tarif mənfəəti -5.7%.

Brutto-dərəcəni T_b ilə işaret edək. Onda brutto-dərəcənin hesablanması düsturuna əsasən

$$T_b = T_n / (1-f) = 0,46 / (1-0,5) = 0,92 \text{ manat.}$$

Tarif dərəcələri binaların yerləşdiyi ərazidən, tikildiyi inşaat materiallarından, təmirindən, necə qorunmasından, zəlzələyə davamlılığından və ya hansı zəlzələ zonasında yerləşməsindən, yanğına qarşı mühafizə və digər sistemin olub-olmamasından və ya hansı səviyyədə olmasından, digər binaya bitişik olmasından və s. amillərdən asılı olaraq diferensiallaşdırılır. Ona görə də, yekun tarif dərəcəsi 0,01%-10%, yalnız zəlzələ hadisəsi ilə əlaqədar tarif dərəcəsi isə 0,05%-1% aralığında dəyişir.